

Ampumaratojen luvanvaraisuuden keventämismahdollisuuksista

Noora Herranen, Mikko Attila, Outi Pyy ja Jouko Tuomainen

Ympäristöministeriön raportteja 10/2017

Ampumaratojen luvanvaraisuuden keventämismahdollisuuksista

Noora Herranen, Mikko Attila, Outi Pyy ja Jouko Tuomainen

Ympäristöministeriö

ISBN: 978-952-11-4733-3

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto, Marianne Laune

Helsinki 2017

Kuvailulehti

Julkaisija	Ympäristöministeriö	Huhtikuu 2017	
Tekijät	Noora Herranen, Mikko Attila, Outi Pyy ja Jouko Tuomainen		
Julkaisun nimi	Ampumaratojen luvanvaraisuuden keventämismahdollisuuksista		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöministeriön raportteja 10/2017		
ISBN PDF	978-952-11-4733-3	ISSN PDF	1796-170X
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4733-3		
Sivumäärä	57	Kieli	suomi
Asiasanat	ympäristöluvut, ampumaradat, lupamenettelyn keventäminen		
Tiivistelmä	<p>Useimpien ulkona sijaitsevien ampumaratojen toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa ja ampumaratalain mukaista ampumaratalupaa. Toimivia ympäristöluvanvaraisia ampumaratoja on noin 500 kappaletta. Ympäristönsuojelulain uudistamisen kolmannessa vaiheessa ehdotettiin selvitettäväksi, voidaanko joidenkin ampumaratojen luvanvaraisuuden kynnyistä muuttaa laukausmäärän, sijaintipaikan (etäisyys haittavaikutuksille alttiisiin kohteisiin) tai aselajin mukaan.</p> <p>Tavoitteena oli kerätä ja tuottaa tietoa, jota tarvitaan ampumaratojen ympäristöluvanvaraisuuden keventämismahdollisuuksien arvioimiseksi. Hankkeessa selvitettiin, voitaisiinko joidenkin ampumaratojen luvanvaraisuus siirtää hallinnollisesti kevennettyyn menettelyyn sekä millaiset muut keventämis- ja sujuvoittamismahdollisuudet olisivat mahdollisia. Lisäksi pyrittiin tunnistamaan keventämiseen ja sujuvoittamiseen liittyviä hyötyjä ja haittoja.</p> <p>Selvityksessä tarkasteltiin viittä keventämisvaihtoehtoa: nykyinen lupajärjestelmä sujuvoitettuna, rekisteröintimenettely, uusi ilmoitusmenettely, BAT-raportin mukaisten ratojen siirtäminen kevyempään menettelyyn sekä eräiden ympäristövaikutuksiltaan vähäisten ratojen poistaminen kokonaan ennakkolisten hyväksymismenettelyjen piiristä.</p> <p>Selvityksen mukaan kevyemmän menettelyn piiriin voisivat kuulua pääsääntöisesti ympäristövaikutuksiltaan vähäiset ampumaradat kuten tarkkuutuspaikat, yksittäisten ampumakilpailujen järjestäminen ja pienoiskivääreille ja pienoispistooleille tarkoitetut radat, joissa laukausmäärä on enintään 10 000 laukausta vuodessa. Kevyemmän menettelyn piiriin voisivat lisäksi kuulua kivääriradat, joilla ammutaan enintään 10 000 laukausta vuodessa ja joilla on käytössä teknisiä, haittojen muodostumista ennalta ehkäiseviä ratkaisuja tai toimintamalleja (esimerkiksi käytetään äänenvaimentimia ja/tai ammutaan konttiin käyttäen aliääniluoteja) ja jos rata ei ylitä valtioneuvoston päätöksessä ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista (53/1997) säädettyjä melun ohjearvoja. Keventämisen mahdollisia kriteereitä voisivat olla meluhaittojen osalta myös etäisyys asutukseen tai muuhun vastaavaan melulle herkkään toimintaan.</p>		
Kustantaja	Ympäristöministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Miljöministeriet	April 2017	
Författare	Noora Herranen, Mikko Attila, Outi Pyy och Jouko Tuomainen		
Publikationens titel	Möjligheter att lindra tillståndsplikten för skjutbanor		
Publikationsseriens namn och nummer	Miljöministeriets rapporter 10/2017		
ISBN PDF	978-952-11-4733-3	ISSN PDF	1796-170X
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4733-3		
Sidantal	57	Språk	finska
Nyckelord	miljötillstånd, skjutbanor, lindring av tillståndsförfarande		
Referat	<p>Verksamheten vid de flesta skjutbanor utomhus förutsätter miljötillstånd enligt miljöskyddslagen och skjutbanetillstånd enligt lagen om skjutbanor. Det finns cirka 500 stycken aktiva skjutbanor som förutsätter miljötillstånd. I den tredje fasen i reformen av miljölagstiftningen har det föreslagits att det utreds huruvida det är möjligt att ändra tillståndspliktens tröskel för vissa skjutbanor så att den följer antalet skott, banans läge (avstånd till objekt som är särskilt utsatta för skadliga effekter) eller vapentyp.</p> <p>Målet har varit att samla in och producera information som behövs för att bedöma möjligheterna att lindra tillståndsplikten för skjutbanor. I projektet har man utrett om det är möjligt att tillståndsplikten för vissa skjutbanor överförs till ett administrativt lindrigare förfarande samt undersökt andra möjligheter att göra tillståndsplikten lindrigare och smidigare. Därtill har man strävat efter att identifiera fördelar och nackdelar i samband med att tillståndsplikten görs lindrigare och smidigare.</p> <p>I utredningen granskades fem lindringsalternativ: en smidigare variant av det nuvarande tillståndssystemet, ett registreringsförfarande, ett nytt anmälningsförfarande, en överföring av banor enligt BAT-rapporten till ett lindrigare förfarande samt att vissa banor med ringa miljökonsekvenser inte längre omfattas av förhandsförfarandet för godkännande.</p> <p>Enligt utredningen kan ett lindrigare förfarande i regel omfatta skjutbanor med ringa miljökonsekvenser, såsom inskjutningsplatser, ordnandet av enskilda skjuttävlingar och banor avsedda för miniatyrgevär och miniatyrypistoler, där antalet skott är högst 10 000 per år. Det lindrigare förfarandet kan dessutom omfatta gevärsbanor, på vilka det skjuts högst 10 000 skott per år och vilka har tekniska lösningar eller verksamhetsmodeller för förebyggande av olägenheter (till exempel ljuddämpare och/eller måltavlor i containrar i kombination med underljudspatroner) och förutsatt att banan inte överstiger riktvärdet för buller i statsrådets förordning riktvärden för bullernivåer från skjutbanor (53/1997). Eventuella kriterier för lindring kan när det gäller buller även vara avstånd till bosättning eller annan motsvarande verksamhet som är känslig för buller.</p>		
Förläggare	Miljöministeriet		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of the Environment	April 2017	
Authors	Noora Herranen, Mikko Attila, Outi Pyy ja Jouko Tuomainen		
Title of publication	Report on possibilities of imposing less stringent permit requirements on shooting ranges		
Series and publication number	Reports of the Ministry of the Environment 10/2017		
ISBN PDF	978-952-11-4733-3	ISSN (PDF)	1796-170X
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4733-3		
Pages	57	Language	Finnish
Keywords	environmental permits, shooting ranges, lightening of permit procedure		
<p>Abstract</p> <p>Most outdoor shooting ranges require an environmental permit referred to in the Environment Protection Act and a shooting range permit referred to in the Shooting Ranges Act (ampumaratalaki, 763/2015) to operate. There are some 500 operational shooting ranges for which an environmental permit is required in Finland. It was proposed that, in the third phase of the Environmental Protection Act reform, it should be examined if the threshold for permit requirements of certain shooting ranges could be adjusted based on the number of shots fired, location (distance from sites sensitive to negative effects) or the firearms used.</p> <p>The objective was to collect and produce information needed to assess the possibilities of relaxing the rules under which shooting ranges are required to have environmental permits. The project investigated if the permit requirements of certain shooting ranges could be subjected to a lighter administrative procedure and if other ways of lightening and streamlining the procedure could be possible. An effort was also made to identify positive and negative effects associated with lightening and streamlining the procedures.</p> <p>Five options for lightening regulation were examined in the report: streamlining the current permit system, a registration procedure, a new notification procedure, transferring ranges discussed in the BAT report to a lighter procedure, and removing certain shooting ranges with minor environmental impacts completely from the scope of advance approval procedures.</p> <p>According to the report, shooting ranges with minor environmental impacts, including testing ranges, organisation of individual shooting competitions and ranges intended for small-bore rifles and pistols where at maximum 10,000 shots a year are fired could mainly be subjected to the lighter procedure. Additionally, a lighter procedure could be applied to rifle shooting ranges where at most 10,000 shots a year are fired and where technical solutions that prevent harmful impacts are in use (for example, silencers and/or subsonic bullets fired into a container) and ranges which do not exceed the reference values for noise given in Government decision on reference values for the noise levels of shooting ranges (53/1997). In terms of noise, possible criteria for lightened regulation could also include distance to settlement or other similar functions sensitive to noise.</p>			
Publisher	Ministry of the Environment		
Publication sales/ Distributed by	Distribution by: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

1 Johdanto	9
1.1 Hankkeen tausta ja tavoitteet	9
1.2 Hankkeen toteutus	10
1.3 Keskeiset käsitteet	10
1.4 Taustatietoja ampumaradoista ja ampumalajeista	13
1.5 Ampumaratojen keskeiset ympäristö- ja terveysvaikutukset	15
2 Nykyiset ympäristönsuojelulain mukaiset hyväksymismenettelyt	16
2.1 Ympäristölupamenettely	16
2.2 Rekisteröintimenettely	17
2.3 Ilmoitusmenettely	17
3 Ympäristöluvanvaraisuus ja siihen liittyviä selvityksiä	19
3.1 Selvitys ampumaratojen ympäristölupapäätöksistä	20
3.2 Selvitys ilman ympäristölupaa toimivista ampumaradoista	21
3.3 Vuoden 2010 selvitys ympäristöluvista ja niiden käsittelystä	24
4 Keventämis- ja sujuvoittamis-mahdollisuuksien tarkastelua	26
4.1 Kevennettyyn menettelyyn soveltuvat radat	26
4.2 Vaihtoehtoja lupamenettelyn keventämiseksi	27
4.3 Vaihtoehtoja lupamenettelyn sujuvoittamiseksi	33
5 Tiivistelmä ja jatkotyöehdotukset	36
5.1 Ehdotuksia keventämistoimenpiteiksi	36
5.2 Ehdotuksia sujuvoittamistoimenpiteiksi	38
Lähteet	40
Liitteet	41
LIITE I: Työpaja ampumaratojen ympäristöluvanvaraisuuden keventämisestä 25.10.2016 muistio	41
LIITE II: Pohjois-Pohjanmaan, Lapin ja Kanta-Hämeen ilman ympäristölupaa toimivat radat	49
LIITE III: Tiivistelmä ampumaratojen lupaselvityksestä	52
LIITE IV: Lupapäätösluettelo	54

1 Johdanto

1.1 Hankkeen tausta ja tavoitteet

Useimpien ulkona sijaitsevien ampumaratojen toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) mukaista ympäristölupaa ja ampumaratalain (763/2015) mukaista ampumaratalupaa. Toimivia ympäristöluvanvaraisia ampumaratoja on noin 500 kappaletta. Ammuntaa harjoitetaan myös ilman viranomaislupia esimerkiksi yksityisten maanomistajien omilla mailla. Ympäristönsuojelulain uudistamisen 3. vaiheen projekti 7 ehdotti loppuraportissaan (14.1.2016) selvitettäväksi, voidaanko joidenkin ampumaratojen luvanvaraisuuden kynnystä muuttaa laukausmäärän, sijaintipaikan (etäisyys haittavaikutuksille alttiisiin kohteisiin) tai aselajin mukaan.

Ampumaratalaissa vähäiset ampumaradat on poistettu ampumaratalupamenettelystä, mutta radan perustajan tai pitäjän on tehtävä aina ilmoitus ampumaradasta Poliisihallitukselle vähintään kaksi kuukautta ennen radan käyttöönottoa. Ampumaratalaki määrittelee vähäisen ampumaradan radaksi, jolla on tarkoitettu ammuttavaksi enintään 10 000 laukausta vuodessa. Lain perusteluissa vähäisiksi määritellyjä ampumaratoja arvioidaan olevan suuri osa radoista. Sen sijaan ympäristölupa vaaditaan kaikilta ulkona sijaitsevilta ampumaradoilta.

Aihepiiriin liittyen on tehty useita selvityksiä, joita on käytetty tämän hankkeen lähteineistona soveltuvin osin. Näitä ovat muun muassa: Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) – Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta (Suomen ympäristö 4/2014), Ampumaratojen ympäristölupa (Suomen ympäristö 23/2012), Ampumarataopas (Opetusministeriön Liikuntapaikkajulkaisu 87) sekä Pohjois-Pohjanmaan, Lapin ja Kanta-Hämeen selvitykset ampumaradoista.

Tämän hankkeen tavoitteena oli kerätä ja tuottaa tietoa ampumaratojen ympäristöluvanvaraisuuden keventämismahdollisuuksien arvioimiseksi. Erityisesti pyrittiin vastaamaan ympäristönsuojelulain uudistamisen yhteydessä esille tulleisiin kysymyksiin; voitaisiinko joidenkin ampumaratojen luvanvaraisuutta muuttaa laukausmäärän, sijaintipaikan tai aselajin mukaan.

1.2 Hankkeen toteutus

Hanke käynnistettiin heinäkuussa 2016 ja sen tulokset valmistuivat joulukuussa 2016. Hanketta johti ympäristöministeriö ja rahoittivat ympäristöministeriö sekä Suomen ympäristökeskus (SYKE). Ohjausryhmään kuuluivat ympäristöministeriöstä Anneli Karjalainen, Ari Saarinen ja Katariina Haavanlammi. Muina yhteistyötahoina olivat kuntien ja valtion ympäristönsuojeluviranomaiset sekä toiminnanharjoittajat Ampumaharrastusfoorumin kautta. Raportin ovat koonneet Noora Herranen, Mikko Attila, Outi Pyy ja Jouko Tuomainen (SYKE). Hankkeen yhteydessä järjestettiin 25.10.2016 sidosryhmille työpaja, jossa arvioitiin luvanvaraisuuden keventämisvaihtoehtoja ja mahdollisuuksia (kokousmuistio liitteenä 1). Pia Rotko (SYKE) vastasi työpajan käytännön toteutuksesta.

Hankkeen tuloksina ovat arvio siitä, millaiset ampumaradat voisivat olla hallinnollisesti kevyemmän menettelyn piirissä ja muut mahdolliset sujuvoittamistoimet sekä ehdotusten perustelut. Hankkeen tulokset esitetään tässä raportissa, joka luovutettiin hankkeen päätyttyä ympäristöministeriölle muistimuodossa.

Hankkeen alkuvaiheessa koottiin taustatietoja olemassa olevista ampumaradoista ja niille myönnettyistä ympäristöluvista. Aineistona käytettiin SYKEN vuonna 2010 tekemää taustaselvitystä ampumarataluvista, maakuntien selvityksiä ampumaradoista sekä kunnista pyydettyjä lupapäätöksiä. Aineiston perusteella kerättiin tietoja ratojen määrästä, luokittelusta, laukausmääristä, aselajeista, sijainnista (etäisyys haittavaikutuksille alttiisiin kohteisiin) ja toiminta-ajasta.

1.3 Keskeiset käsitteet

Tässä raportissa käytetään lähtökohtaisesti ampumaratalain mukaisia käsitteitä (763/2015), joita on tarkemmin kuvattu ja perusteltu ampumaratalakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 20/2014 vp). Käsitteet eivät kuvaa suoraan toiminnasta ympäristöön aiheutuvia haittavaikutuksia¹. Tässä raportissa käytetäänkin lisäksi käsitettä ”ympäristövaikutuksiltaan vähäinen rata” (ks. luku 4.1).

Ampumarata

Ampumaradalla tarkoitetaan sisällä olevaa tilaa tai ulkona olevaa aluetta, joka on ampuma-aseella maaliin ampumista varten.²

1 Ampumaratalaki 763/2015, 2 § 2 kohta.

2 Ampumaratalaki 763/2015, 3 §.

Hallituksen esityksen mukaan ampumaradalla tarkoitettaisiin ammuntaan käytettyä tilaa tai aluetta kokonaisuudessaan, ei siis esimerkiksi yksittäistä ampumapaikkaa. Ampumaradalla voi olla yksi tai useita yhdestä tai useammasta ampumapaikasta koostuvia lajiratoja, esimerkiksi pistooliammuntarata, kivääriammuntarata ja haulikkorata. Rata-alueeseen voi kuulua varsinaisten ratojen lisäksi muuta aluetta tai tilaa, jossa on esimerkiksi suojarakenteita. Ampumarataan saattaa liittyä sen ulkopuolisia alueita, esimerkiksi suoja-alueita tai pysäköintialueita. Ampumarata voi sijaita sekä sisätiloissa että ulkona. Ampumaradalla on tyypillisesti ampumapaikalla katos, lava tai muu vastaava rakenne. Lisäksi siellä on yleensä taulurakenteet, suojarakenteita ja ympäristönsuojeluun tarvittavia rakenteita. Edellä mainittujen rakenteiden olemassaoloa tai puuttumista voidaan käyttää tukena arvioitaessa, onko jotakin paikkaa pidettävä ampumaratana. Arvioinnissa on kuitenkin huomioitava erityyppisten ampumaratojen ominaispiirteet, jotka johtuvat lajien eroavaisuuksista.³

Ampumaurheilukeskus

Ampumaurheilukeskuksella tarkoitetaan ampumarataa, jossa on useiden lajien ratoja ja jolla saadaan ampua yli 300 000 laukausta vuodessa.²

Vähäinen ampumarata

Vähäisellä ampumaradalla tarkoitetaan ampumarataa, jolla on tarkoitettu ammuttavaksi enintään 10 000 laukausta vuodessa.²

Hallituksen esityksen mukaan sellaiset ampumaradat, joiden käyttö olisi pienimuotoista, olisivat vähäisiä ampumaratoja. Ampumarataa olisi pidettävä vähäisenä, jos radalla olisi tarkoitettu ammuttavaksi enintään 10 000 laukausta vuodessa. Jos radan käyttö laajenisi siten, että siellä ammuttaisiin muuten kuin satunnaisesti yli 10 000 laukausta vuodessa, ei sitä voitaisi enää pitää vähäisenä ampumaratana.

Vähäisiä ampumaratoja olisivat tyypillisimmin metsästyseurojen ampumakokeita, ammunnan harjoittelua ja aseiden kohdistamista varten pitämät ampumaradat. Vähäisen ampumaradan sekä satunnaisen ampumisen, pienimuotoiseen ampumiseen sekä maanomistajan omalla maallaan ampumista koskevan oikeuden rajanvedon osalta viitataan 2 §:ää koskeviin perusteluihin.⁴

³ HE 20/2014 vp, s. 30.

⁴ HE 20/2014 vp, s. 30–31.

Satunnainen ampuminen

Ampumaratalakia ei sovelleta satunnaista ampumista varten olevaan tilaan tai alueeseen.⁵

Hallituksen esityksen mukaan satunnaista ampumista olisi esimerkiksi yksittäisten ampu-makilpailujen järjestäminen. Ampumaratojen ulkopuolella järjestetään esimerkiksi ampu-mahiihtokilpailuja, reserviläisammunnan kilpailuja ja hirvenhiihtokilpailuja. Tällaiset kilpai-lut saattavat yksittäisinä tapahtumina kuulua kokoontumislain (530/1999) soveltamisalaan sen 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yleisötilaisuutena. Elämysmatkailun yhteydessä on joissakin tapauksissa järjestetty ammuntaa. Tällainen toiminta olisi yksittäisinä kertoina satunnaista. Mikäli toiminta olisi jatkuvaa ja muuta kuin pienimuotoista, katsottaisiin sen kuitenkin kuuluvan lain soveltamisalaan. Satunnaista ampumista olisi myös esimerkiksi metsästystä varten tapahtuva ampuma-aseen tarkkuuttaminen ampumalla tauluun, pilk-kaan tai muuhun vastaavaan kohteeseen. Tällainen ampuminen olisi lisäksi pienimuotoista ampumista.⁶

Pienimuotoinen ampuminen

Ampumaratalakia ei sovelleta pienimuotoista ampumista varten olevaan tilaan tai aluee-eseen⁶. Hallituksen esityksen mukaan pienimuotoisella ampumisella tarkoitettaisiin sellaista ampumista, joka olisi luonteeltaan pysyvämpää kuin satunnainen ampuminen, mutta se olisi kuitenkin laukaus- ja osanottajamäärältään vähäistä.⁶

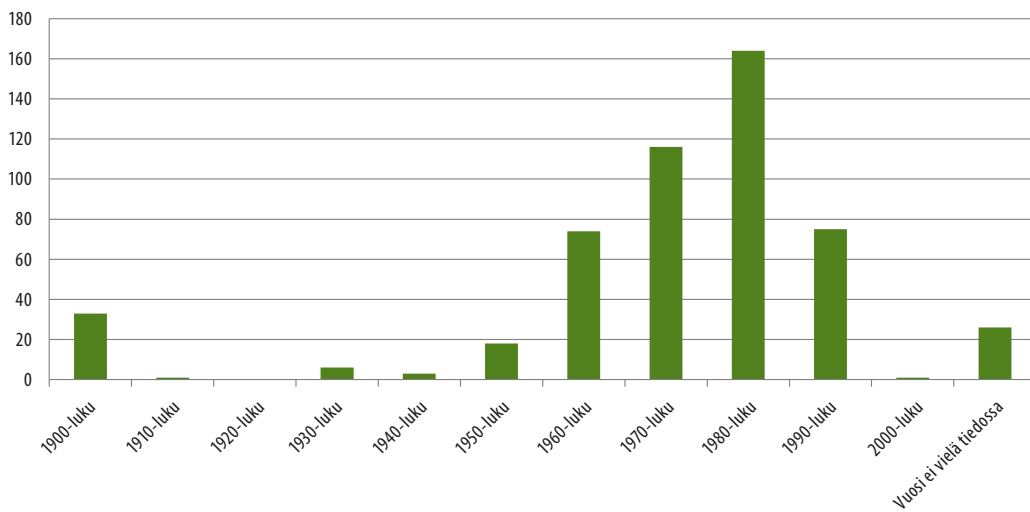
Maanomistajalla on perinteisesti katsottu olevan oikeus ampua omalla maallaan. Hallituk-sen esityksessä todetaan, ettei tällaisesta ampumisesta nimenomaista poikkeussäännös-tä ole, mutta pienimuotoinen ampuminen jäisi lain soveltamisalan ulkopuolelle. Toiminta voisi olla pienimuotoista, jos kyse olisi maan hallintaan oikeuttavien henkilöiden ja näiden seurassa olevien henkilöiden ampumisesta. Sen sijaan silloin, jos ulkopuoliset henkilöt käyvät itsenäisesti ampumassa, olisi toiminta lähtökohtaisesti katsottava ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvaksi. Ammunnan pienimuotoisuutta arvioitaessa voidaan apu-na käyttää ammuntaa varten tehtyjen rakenteiden laatua. Yksistään se, että ammuntaan käytettävällä paikalla on ammuntaa varten rakenteita, ei kuitenkaan osoittaisi, että paikka kuuluu ehdotettavan lain soveltamisalaan.⁶

⁵ Ampumaratalaki 763/2015, 2 § 2 kohta.

⁶ HE 20/2014 vp, s. 29.

1.4 Taustatietoja ampumaradoista ja ampumalajeista

Suomessa on nykyisin arviolta 500 ulkona sijaitsevaa, toiminnassa olevaa lupavelvollista ampumarataa, joilla on moninkertainen määrä erillisiä lajiratoja. Pääosa ampumaradoista on metsästys-, harrastus- ja urheiluseurojen ylläpitämiä. Puolustusvoimilla on noin 50 ampumarataa, joilla sijaitsee noin 200 lajirataa. Ampumaratoja on myös rajavartiolaitoksella, poliiseilla ja reserviläisillä sekä kunnilla. Poliisihallitukselta saatujen tietojen mukaan ampumaratoja on noin 490. Suurin osa radoista on perustettu 1960–90-luvuilla (kuva 1).

Kuva 1. Ampumaratojen perustamisvuosi (lähde: Poliisihallitus).

Maaperän tilantietojärjestelmän (MATTI) perusteella eniten ratoja olisi toiminnassa Kaakkois-Suomen, Lapin sekä Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten alueilla. Yleisesti voidaan todeta, että lähes kaikissa kunnissa on vähintään yksi ampumarata, monissa useampi. Radoista vastaavat lähinnä yksityiset tahot. Aikaisempien selvitysten perusteella kunnat ja valtio omistavat kumpikin noin joka kymmenennen radan. Usein maanomistajana on ampuma- tai metsästysseura tai yksityinen henkilö.

Ampumalajit jaetaan kolmeen pääryhmään: haulikko-, kivääri- ja pistoolilajeihin. Kivääri- ja pistoolilajeissa ammutaan kiinteitä tai liikkuvia maalitauluja luotipatruunoilla, haulikoilla ammutaan lentäviin kiekkoihin. Radat voivat olla yhdelle tai useammalle lajille tarkoitettuja.

Taulukko 1. Yleisimmät ampumalajit ja niiden kuvaukset

Asetyyppi	Ampumalaji	Kuvaus
Kivääri	Vakio- ja vapaakivääri-ammunta	Ampumamatka 300 m, kaliiperi maksimissaan 8 mm.
	Ilmakivääriammunta	Ampumamatka 10 m joko kiinteään tai liikkuvaan maaliin. Kaliiperi 4,5 mm.
	Urheilu- ja pienoiskivääri-ammunta	Ampumamatka 50 m, kiinteään maaliin, kaliiperi 5,6 mm.
	Siluettiammunta	Ampumamatkat 40–200 m. Siluettiammunnassa ammutaan kiskojen päälle asetettuja metallisia tauluja nurin.
	Metsästysammunta	Ampumamatkat 10–100 m vaihtelevasti metsästysammuntalajista riippuen joko kiinteään tai liikkuvaan maaliin. Ilmakiväärillä ampumamatka 10 m liikkuvaan maaliin.
	Riistamaali	Kiväärimallisella aseella ammutaan liikkuvaan maaliin. Maalitalusta löytyy aina riistaeläimen kuva, jossa ns. kuolettavimmalle alueelle on merkitty maalitalu.
	Kasa-ammunta	Ampumamatkat 50–600 m, kaliiperi $\geq 5,6$ mm. Osumat pyritään saamaan mahdollisimman lähelle toisiaan.
Haulikko	Skeet	Puoliympyrän muotoisella radalla ammutaan haulikolla kahdesta tornista heitettyjä kiekkoja. Ampumapaikkoja on kahdeksan. Kaliiperi 12 cal.
	Trap	Ammutaan haulikolla ampujan edestä pois päin lentäviä kiekkoja. Ampumapaikkoja on viisi. Kaliiperi 12 cal. Trap-lajeja neljä.
	Metsästysammunta metsästyshaulikko tai -trap	Ampumamatka 5–36 m, muistuttaa skeet- ja trap-ammuntaa. Kaliiperi 12 cal.
	Sporting	Ammunta tapahtuu maastoon rakennetulla radalla, jossa on useita ampumarasteja. Jokaisella rastilla on eri tavalla ammuttavia kiekkoja, jotka jäljittelevät erilaisia metsästysilanteita.
	Compak-sporting	Samantapainen kuin varsinainen sporting-ammunta. Compak-sportingissa ampuja ei kuitenkaan kulje rastilta toiselle, vaan radan viisi ampumapaikkaa sijaitsevat suoralla linjalla noin 4 metriä toisistaan.
Pistooli	Iso-, vakio-, pienois- ja olympiapistooli sekä pistoolipika-ammunta	Ampumamatka 25 m, kaliiperi 5,6–9,6 mm.
	50 m pistooli (ns. vapaapistooli)	Ampumamatka 50 m, kaliiperi 5,6 mm.
	Ilmapistooli ja ilma-olympia-ammunta	Ampumamatka 10 m, kaliiperi 4,5 mm.
	Siluettiammunta	Ampumamatkat 50–200 m. Siluettiammunnassa ammutaan kiskojen päälle asetettuja metallisia tauluja nurin.
Kivääri, haulikko ja pistooli	Sovellettu reserviläis-ammunta (SRA)	SRA:ssa jokaista ampumasuoritusta vastaavaa rastia varten laaditaan ampumatehtävä, jonka ampuja suorittaa ennalta annetun tilannekuvauksen edellyttämällä tavalla.
	Practical-ammunta	Practicalissa pyritään saamaan paljon osumapisteitä suoritukseen käytettyyn aikaan nähden. Kilpailuissa tarkkuuden ja nopeuden arvostus suhteutetaan käyttämällä Comstock count -pistelaskua, jossa suorituksen aikana saadut osumapisteet jaetaan suoritukseen käytetyllä ajalla.
	Mustaruutiammunta	Useita eri lajeja.

1.5 Ampumaratojen keskeiset ympäristö- ja terveysvaikutukset

Ampumaratojen keskeiset terveys- ja ympäristövaikutukset liittyvät meluun sekä maaperän ja pohja- ja pintaveden laadun heikkenemiseen. Lähtökohtana on, että haitalliset ympäristövaikutukset ehkäistään ennakolta tai jos vaikutusten syntymistä ei voida kokonaan ehkäistä, ne on pidettävä vähäisinä. Lisäksi toiminnan pitäisi perustua kulloinkin parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan (BAT) ja ympäristön kannalta parhaan käytännön periaatteille (BEP).

Radan käytöstä syntyvät äänet koetaan naapurustossa usein häiritseväksi meluna. Siviiliampumaratoja käytetään yleensä huhtikuusta lokakuuhun arki-iltoina ja viikonloppuina. Ammunnan aiheuttama melu on suurimmillaan ampumasuunnassa. Meluvaikutuksia voidaan vähentää esimerkiksi radan käyttöaikaa tai -määrää koskevilla rajoituksilla ja asevalinnoilla. Melua voidaan torjua myös rakenteellisilla ratkaisulla, kuten meluvalleilla, -aidoilla ja -seinillä sekä kulisilla ja ampumakatoksilla. Yleisimmin ampumaratamelua ja sen haittavaikutuksia on pyritty rajoittamaan sijoituspaikan valinnalla ja toiminta-aikoja rajoittamalla.

Ampumaratamelu syntyy lähinnä laukausäänestä. Se muodostuu aseensa suusta purkautuvan räjähdyskaasun aiheuttaman paineaallon synnyttämästä äänestä sekä luodin lentoäänestä. Luodin osumisesta maaliin syntyvä äänitaso on laukausääneen verrattuna useimmiten vähäinen. Juuri laukausääni koetaan usein häiritseväksi ja epämiellyttäväksi. Äänitekniisesti luotiaseiden patruunat voidaan jakaa yli- ja aliäänipatruunoihin. Edellisillä luodin lähtönopeus aseensa suusta ylittää ja jälkimmäisillä alittaa ääninopeuden. Yliäänipatruunoita käytettäessä laukausääni syntyy aseensa suupamauksesta ja luodin lentoäänestä ja aliäänipatruunoilla vain suupamauksesta. Isokaliiperisten pistoolien ja kiväärien sekä haulikoiden melupäästöt ovat pienoiskiväärejä ja -pistooleja suuremmat ja aiheuttavat tästä syystä todennäköisemmin melun haittavaikutuksia.

Ampumaradoille kertyy haulien ja luotien jätteitä sekä haulikkoammunnassa käytettäviä kiekkoja ja niiden palasia. Hauli- ja luotijätteistä vapautuu rapautumisen myötä haitallisia aineita, jotka kulkeutuvat ympäristössä. Sade- ja sulamisvesien mukana kulkeutuessaan aineet saattavat vaarantaa esimerkiksi talouskaivojen tai pintavesien laadun. Maaperän korkeat haitta-ainepitoisuudet ovat usein myös este alueen maankäytön muutokselle. Haitallisista aineista aiheutuvia vaikutuksia voidaan parhaiten estää ampumaradan sijoituspaikan valinnalla ja suunnittelemalla alueen toiminta- ja rakenteet siten, etteivät aineet leviä ympäristössä.

2 Nykyiset ympäristönsuojelulain mukaiset hyväksymismenettelyt

Ympäristönsuojelulain mukaan useat toiminnot ovat ympäristöluvanvaraisia. Joistakin toiminnoista ja tilanteista riittää kuitenkin pelkkä ilmoitus toimivaltaiselle viranomaiselle. Vähäisiä ympäristöhaittoja aiheuttavissa toiminnoissa rekisteröinti ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ja jälkivalvonta korvaavat ympäristölupamenettelyn.

2.1 Ympäristölupamenettely

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n mukaan ympäristölupa on oltava toimintaan, josta aiheutuu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Luvanvaraiset toiminnot on lueteltu lain liitteessä 1. Lupa on lisäksi oltava toimintaan, josta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista ja jos kyse ei ole vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta. Lupaa vaaditaan myös jätevesien johtamiseen, josta saattaa aiheutua ojan, lähteen tai vesilaissa tarkoitetun noron pilaantumista sekä toimintaan, josta voi aiheutua naapurussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Ympäristölupaa haetaan valtion tai kunnan ympäristölupaviranomaiselta. Lupamenettely käsittää varsinaisen lupaharkinnan ja lupapäätöksen antamisen lisäksi muun muassa kuulemusmenettelyn ja siihen liittyvän asianosaisten kuulemisen, laissa edellytetyjen ja muiden tarvittavien lausuntojen hankkimisen sekä lupapäätöksestä tiedottamisen. Päätöksessä rajoitetaan lupamääräyksiin toiminnasta aiheutuvia päästöjä ja niistä johtuvaa ympäristön pilaamista sekä määrätään päästöjen ja vaikutusten tarkkailusta. Lisäksi lupapäätöksessä määrätään tarvittaessa korvauksia päästöistä johtuvasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvista haitoista. Lupaharkinta ja päästömääräykset perustuvat toiminnan luonteen ja sijoituspaikan huomioon ottavaan tapauskohtaiseen harkintaan. Lupapäätöksestä voi valittaa Vaasan hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

2.2 Rekisteröintimenettely

Ympäristönsuojelulain mukaan eräät toiminnot, joista on katsottu aiheutuvan vain vähäisiä ympäristöhaittoja, rekisteröidään lain 116 §:n nojalla ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Lain 116 §:n 1 momentin mukaan lain liitteen 2 mukaiset toiminnot ovat rekisteröitäviä. Tällaisia toimintoja ja toimialoja ovat suurin osa polttoaineteholtaan vähintään 5 mutta alle 50 megawatin energiantuotantolaitoksista, nestemäisten polttoaineiden jakeluasemista ja asfalttiasemista. Lisäksi lain liitteen 2 mukaisesti kemialliset pesulat ja orgaanisia liuottimia käyttävät toiminnot on rekisteröitävä. Lain 116 §:n 2 momentin ja lain 32 § 2 momentin nojalla rekisteröintimenettelyä sovelletaan myös eräiden jätteiden hyödyntämiseen maarakentamisessa.

Rekisteröitävien toimintojen ympäristönsuojeluvaatimuksista on säädetty toimialakohtaisilla valtioneuvoston asetuksilla.

Rekisteröintimenettely on luonteeltaan kirjaamistoimenpide, jossa ei tehdä hallinnollista päätöstä eikä anneta määräyksiä. Toiminta voidaan aloittaa, kun kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on rekisteröinyt toiminnan tai ilmoituksen jättämisestä on kulunut 90 päivää. Toiminnanharjoittajalle lähetetään tieto rekisteröinnistä.

Viranomaisen varmistaa jälkivalvonnalla, että toiminnassa noudatetaan toimialakohtaisen valtioneuvoston asetuksen vaatimuksia.

2.3 Ilmoitusmenettely

Ympäristönsuojelulaissa säädetään myös joitain toimintoja ja tilanteita koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitus on tehtävä tilapäistä melua tai tärinää aiheuttavista toiminnoista (118 §), koeluontoisesta lyhytaikaisesta toiminnasta (119 §), eräistä poikkeuksellisista tilanteista (120 ja 123 §) sekä pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta (136 §).

Ilmoitus tehdään joko ympäristölupaviranomaiselle tai valvontaviranomaiselle (kunta/AVI/ELY-keskus). Säännökset toiminnan aloittamisesta ilmoituksen tekemisen jälkeen vaihtelevat. Esimerkiksi eräiden jätteiden hyödyntäminen voidaan aloittaa vasta, kun ilmoitus on tallennettu ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistaminen voidaan aloittaa 45 päivän kuluttua ilmoituksen antamisesta, vaikkei viranomaispäätöstä olisi tehty.

Viranomaisen on annettava ilmoituksen johdosta päätös, jossa se voi antaa tarpeellisia määräyksiä muun muassa pilaantumisen ehkäisemisestä, toiminnan tarkkailusta ja tiedottamisesta asukkaille. Jos haittoja ei voida määräyksiin riittävästi vähentää, toiminta voidaan keskeyttää tai kieltää. Ilmoituspäätöksestä voi valittaa Vaasan hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Ilmoitusmenettelyä on suunniteltu laajennettavaksi. Uusi ilmoitusmenettely olisi rekisteröintiä joustavampi ja tapauskohtaisempi menettely, jossa osallistumismahdollisuudet olisivat täysimittaista lupamenettelyä suppeammat ja jossa viranomainen voisi tarvittaessa antaa määräyksiä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi valituskelpoisella päätöksellä. Menettelyn tarkempi valmistelu on vasta alkamassa, joten yksityiskohdat eivät ole tätä kirjoitettaessa selvillä.

3 Ympäristöluvanvaraisuus ja siihen liittyviä selvityksiä

Ulkona sijaitsevat ampumaradat ovat ympäristöluvanvaraisia ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 kohdan 14a perusteella. Sääntelyn ulkopuolelle jäävät sisätiloissa olevat radat sekä lähtökohtaisesti muut kuin ruutiaseiden radat.

Ampumaratojen ympäristölupia myöntävät siviiliratojen osalta pääasiassa kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja puolustusvoimien osalta aluehallintovirastot. Suomessa oli vuonna 2016 neljä ympäristölupa-asioita käsittelevää aluehallintovirastoa ja 313 kuntaa, joista 16 Ahvenanmaalla.

Ennen 1.3.2000 voimaan tullutta ympäristönsuojelulakia (86/2000) ampumaradoille myönnettiin sijoituslupa terveydensuojelulain (763/1994), terveydenhoitolain (469/1965) tai naapurussuhdelain (26/1920) nojalla. Näitä vanhoja päätöksiä on edelleen runsaasti voimassa muun muassa niin sanotun YVPL-harkinnan perusteella eli kaikille ympäristöluvanvaraisille ampumaradoille ei ole vielä myönnetty ympäristönsuojelulain mukaista lupaa (ks. luku 3.2).

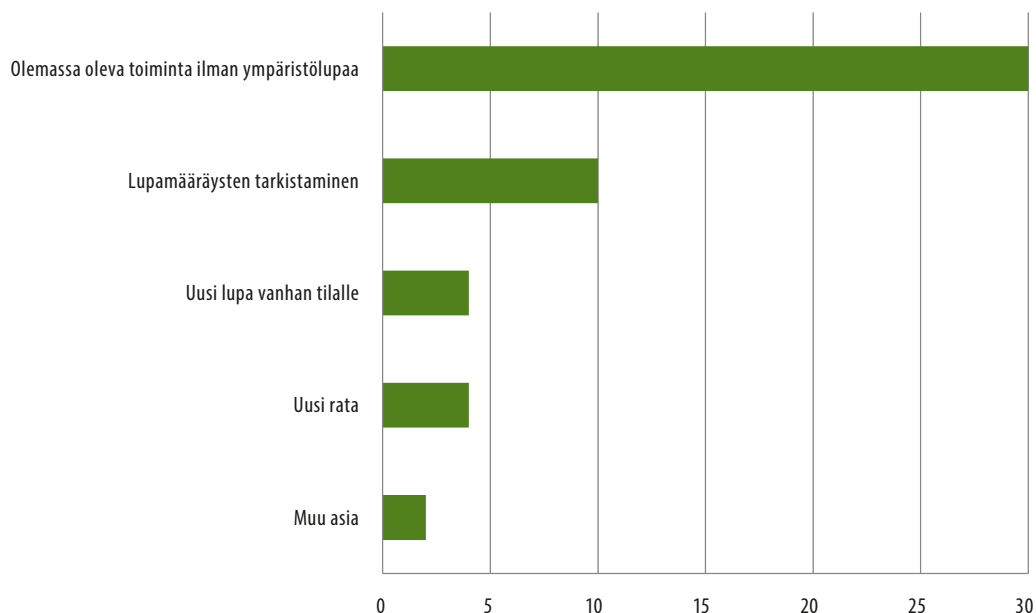
Ympäristöluvat on myönnetty pääsääntöisesti toistaiseksi voimassaolevina. Aiemmin niissä on lähes poikkeuksetta annettu määräys, mihin mennessä hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi on jätettävä. Tarkistamisajankohta on useimmiten ollut 8–15 vuoden kuluttua lupapäätöksen antamisesta. Lupamääräysten tarkistamisen tarkoituksena on ollut varmistaa määrävälein luvan ja toiminnan vastaavuus, muutokset lainsäädännössä sekä parhaan käyttökelpoisen tekniikan noudattaminen. Luvassa on voitu myös määrätä tekemään erilaisia selvityksiä, jotka on tullut esittää tarkistamishakemuksen yhteydessä.

Lupamääräysten määräaikainen tarkistamisvelvoite kumottiin ympäristönsuojelulain uudistamisen toisen vaiheen yhteydessä 1.5.2015 lukien. Hakemus tuli vielä jättää, mikäli luvassa oli määrätty jättämään tarkistamishakemus viimeistään 30.4.2015. Jos tarkistamisajankohta on tätä myöhemmin, valvova viranomaisen (ampumaradoilla yleensä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen) on velvollinen vuoden kuluessa tarkistamisajankohdasta arvioimaan, onko luvan muuttaminen ja siten uuden luvan hakeminen tarpeen.

3.1 Selvitys ampumaratojen ympäristölupapäätöksistä

Tämän hankkeen yhteydessä selvitettiin, minkälaisia ampumaratojen ympäristölupapäätöksiä kunnissa on tehty viime vuosina. Aineisto koostui sattumanvaraisesti valituista 28 eri kunnasta ja kahdesta kuntayhtymästä saaduista 50 voimassa olevasta ampumaratoja koskevasta ympäristölupapäätöksestä. Päätökset oli annettu vuosina 2011–2016 (liite 4).

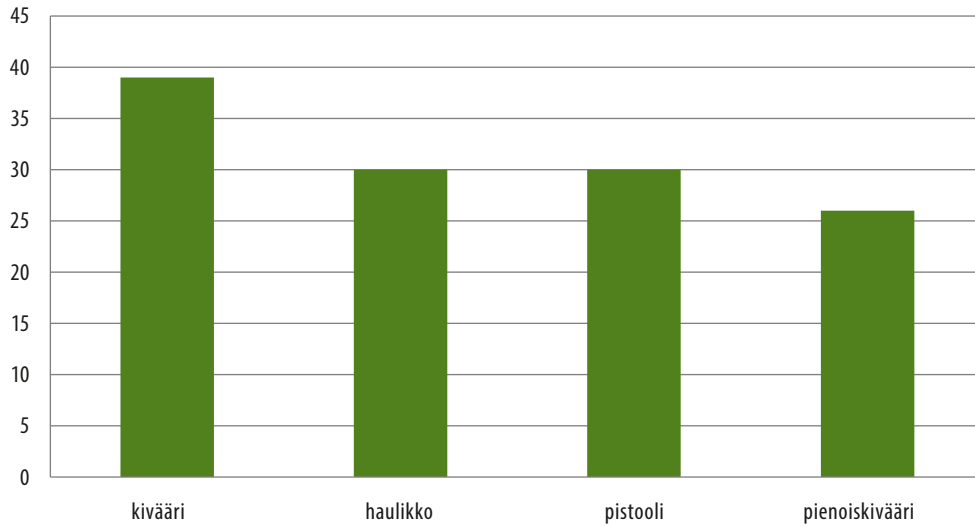
Päätöksistä suurin osa (30 kpl) koski sellaisia jo olemassa olevia ratoja, joilla ei ole aiemmin ollut ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, mutta jotka ovat toimineet pitkään. Päätöksistä 10 koski lupamääräysten tarkistamista ja vain neljä koski uusia ratoja. Lisäksi neljässä päätöksessä oli kyse uuden ympäristöluvan hakemisesta vanhan ympäristöluvan tilalle. Päätöksistä kaksi koski muuta asiaa (kuva 2).

Kuva 2. Kuntien myöntämien ympäristölupien hakemisen perusteet.

Selvityksessä mukana olleista radoista puolella (25 kpl) ammuttiin vuodessa yli 10 000 laukausta ja 14 radalla tätä vähemmän. Radan laukausmääristä ei ollut 11 lupapäätöksessä tietoa. Pienin laukausmäärä oli 1 000 ja suurin 515 000.

Lähes joka radalla oli käytössä kaksi tai useampaa eri aselajia. Kivääri oli yleisin aselaji, mutta haulikko, pistooli (pienoispistooli ja tavallinen pistooli) ja pienoiskivääri olivat myös laajalti käytössä (kuva 3).

Kuva 3. Ampumaradoilla käytössä olevat aselajit. Pistooleihin on luettu mukaan sekä pienoispistoolit että tavalliset pistoolit.

Pohjavesialueilla sijaitsi 19 rataa. Lisäksi naapurit olivat useimmilla radoilla suhteellisen lähellä, tyypillisesti lähin häiriintyvä kohde oli käytössä oleva loma- tai vakituinen asunto. 21 radalla lähin häiriintyvä kohde sijaitsi alle 500 metriä läheisyydessä. Keskimäärin etäisyys lähimpään naapuriin oli 675 metriä. Lyhimmillään matka oli vain 100 metriä ja pisimmillään 2,5 kilometriä.

Lähes kaikissa lupapäätöksissä oli rajoitettu radan toiminta-aikoja haittojen vähentämiseksi. Usein ampuminen juhlapyhinä oli kielletty. Aikarajoituksista oli muutamissa luvissa annettu mahdollisuus poiketa muutaman kerran vuodessa järjestettävien kilpailujen tai ampumakokeiden takia. Yleisesti ottaen toiminta keskittyi huhtikuun ja lokakuun välille, mutta monessa luvassa toiminta oli sallittu vuoden ympäri.

3.2 Selvitys ilman ympäristölupaa toimivista ampumaradoista

Ampumaradat, joiden toimintaan ei ole ympäristölupaa, ovat todennäköisimmin suurelta osin tapauksia, joissa viranomaiset ovat tehneet ympäristönsuojelulainsäädännön voimaantulon jälkeen annetun lain (113/2000) mukaisen harkinnan luvan hakemisen tarpeesta YSL:n nojalla. Harkinnassa arvioitiin, täyttävätkö olemassa olevien toimintojen aiemmat määräykset ”kokonaisuutena arvioiden olennaisilta osin ympäristönsuojelulain vaatimuk-

set”. Jos vaatimusten katsottiin täyttyvän, toiminnalle ei tarvinnut hakea ympäristönsuojelulain mukaista lupaa.

Tässä hankkeessa tehtiin myös selvitys siitä, minkälaisia ulkoampumaratoja toimii ilman ympäristölupaa. Aineisto koostui kolmen maakunnan (Pohjois-Pohjanmaa, Lappi ja Kanta-Häme) ampumaratoja koskevista maakuntaselvityksistä (liite 2).

Maakuntaselvityksistä poimittiin tiedot niistä ulkoampumaradoista, joilla ei aineiston mukaan ollut ympäristölupaa eikä sitä ollut vaadittu. Tavoitteena oli koota esimerkkejä, minkälaisiin ratoihin lupamenettelyn keventäminen voitaisiin kohdentaa. Yhteensä valituissa maakunnissa oli noin 200 rataa, joista 32 rataa toimi maakuntaselvitysten mukaan ilman ympäristölupaa (ympäristölupaa ei ole tai sitä ei ole vaadittu). Useat radat toimivat edelleen jollakin ympäristönsuojelulakia edeltävän säädöksen nojalla annetulla luvalla.

Aineisto

Aineisto on poimittu internetissä julkaistuista maakuntaselvityksistä vuosilta 2014–2016. Maakuntaselvitysten tiedot on kerätty vuosina 2013–2016.⁷ Siksi selvitysten tiedot eivät välttämättä ole kattavia tai ajantasaisia. Aineiston valinnassa on käytetty maakuntaselvitysten merkintöjä ”ympäristölupaa ei ole” tai ”ympäristölupaa ei ole vaadittu”. Myös kyseisillä radoilla saattaa nykyään jo olla ympäristölupa.

Yleinen kehityssuunta on, että ampumaratatoiminta on vähenemässä ja keskittymässä suurempiin ampumaurheilukeskuksiin. Tästä huolimatta etenkin Pohjois-Pohjanmaalla on runsaasti satunnaisesti käytettyjä ratoja. Myös Lapissa suurin osa radoista on pieniä paikallisen metsästys- tai ampumaseuran käyttämiä ratoja. Useat radat ovat lopettaneet ja suuren osan käyttöaste on alhainen. Edelleen monet ampumaradoista sijaitsevat pohjavesialueilla. Pohjois-Pohjanmaalla lähes joka neljännes ampumaradoista sijaitsee pohjavesialueilla. Näiden joukossa on myös suurempia ampumaurheilukeskuksia. Toisaalta monet pohjavesialueilla sijaitsevat haulikkoradat ovat menettäneet ympäristölupansa.⁸

Seuraavassa kuvataan Pohjois-Pohjanmaan, Lapin ja Kanta-Hämeen maakunnissa sijaitsevia ulkoampumaratoja, joilla ei aineiston mukaan ollut ympäristölupaa eikä sitä ollut vaadittu. Yhteensä 32 ampumaradasta 17 sijaitti Pohjois-Pohjanmaalla, 6 Kanta-Hämeessä ja 9 Lapissa.

⁷ Pohjois-Pohjanmaan tiedot on kerätty 2013–2014, Lapin 2014 ja Kanta-Hämeen 2016.

⁸ Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan ampumaradat, selvitys maakuntakaavan uudistamista varten 2015.

Rataluokka

Ampumaurheiluliitto on luokitellut ampumaurheilukeskukset neljään luokkaan: kansainväliset, valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset ampumaurheilukeskukset. Lisäksi usein käytetään viidentenä luokkana ”satunnaisesti käytetty rata”. Maakunnallista merkittävää ampumarataa voidaan kuvata myös termillä ”seudullinen ampumaurheilukeskus”.⁹

Pohjois-Pohjanmaan 17 tarkastellusta radasta kaksi oli alueellisia ampumaurheilukeskuksia, yksi seudullinen ampumaurheilukeskus, kahdeksan paikallisratoja ja kuusi satunnaisesti käytettyjä ampumaratoja. Lapin yhdeksästä radasta yksi oli alueellinen ampumaurheilukeskus ja kahdeksan muuta paikallisratoja. Kanta-Hämeen kuudesta ampumaradasta yksi oli nimetty paikallisratakeskukseksi, neljästä ei ollut tietoa ja yhden kohdalla ilmoitettiin, ettei rata kuulu Suomen ampumaurheiluliiton rataluokkiin.

Laukausmäärä

Tiedot vuoden laukausmäärästä saatiin 28 ampumaradalta. Näistä kymmenellä radalla laukausmäärä oli 10 000 tai enemmän ja 18 radalla laukausmäärä jäi alle 10 000 laukauksen. Näistä 18 radasta 10 radalla laukauksia ammuttiin alle 5 000.

Aselaji

Tiedot asetyypeistä saatiin 29 radalta. 20 ampumaradalla oli haulikkoammuntaa ja näistä seitsemän rataa oli tarkoitettu pelkästään haulikkoammuntaan. Kolmella radalla oli ainoastaan pienoiskivääriammuntaa. Kuudella radalla 28 radan joukosta ei ollut lainkaan haulikkoammuntaa ja laukauksia ammuttiin alle 10 000 vuodessa.

Sijainti

Selvityksessä saatiin 29 radan osalta tiedot asukkaiden määrästä yhden kilometrin säteellä. 23 radan läheisyydessä asui alle 10 ja kuuden radan läheisyydessä yli 10 asukasta. Tiedot sijoittumisesta pohjavesialueelle oli 32 radasta. Näistä kahdeksan sijaitsi pohjavesialueilla ja radoista kolmella oli haulikkoammuntaa. Yhden radan aselajitiedot puuttuivat.

Toiminta-aika

Toiminta-aikoja oli rajoitettu 26 radalla. Vuodenajan mukaan käyttöä oli rajoitettu 20 radalla. Suurimmalla osalla radoista käyttö ajoittui huhtikuun ja lokakuun välille. 25 radalla oli määritetty kellonajat, joihin ammuntaa sai harjoittaa.

⁹ Lapin liitto, Lapin ampumarataselvitys 2014, s. 10.

Yhteenveto

Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa ja Kanta-Hämeessä oli aineiston perusteella 32 ilman ympäristölupaa toimivaa ulkoampumarataa. Kahdeksan radoista sijaitsi pohjavesialueilla. Suurimmalla osalla radoista laukauksia ammuttiin alle 10 000 vuodessa. Haulikkoammunta oli radoilla yleistä (20 rataa). Ilman ympäristölupaa toimi myös isoja ratoja. Joukossa oli esimerkiksi alueellinen ampumaurheilukeskus, jolla ammuttiin vuodessa 300 000 laukausta, mutta käytettynä aseena oli tällöin ainoastaan pienoiskivääri. Mukana oli myös useampi rata, joilla ammuttiin noin 50 000 laukausta ja joilla aseina olivat haulikko ja kivääri tai haulikko ja pienoiskivääri.

3.3 Vuoden 2010 selvitys ympäristöluvista ja niiden käsittelystä

Suomen ympäristökeskuksessa Risto Vesala teki vuonna 2010 selvityksen ampumaradoille myönnettyistä ympäristöluvista. Selvitystä varten käytiin läpi 60 eri ampumaradoille myönnettyä ympäristölupapäätöstä, joista 44 on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja 16 alueellisten ympäristökeskusten myöntämiä. Päätökset valittiin satunnaisesti eri tahojen toimittamasta aineistosta sekä hakukoneella etsittyjen, verkosta vapaasti saatavilla olevien päätösten joukosta. Lupia valikoitaessa oli pyritty välttämään samojen viranomaisten (sama kunta tai kuntayhtymä) myöntämiä lupia niiden keskinäisen samankaltaisuuden vuoksi. Lisäksi lupapäätökset on valittu siten, että maan eri osat olisivat mahdollisimman tasapuolisesti edustettuina. Seuraavassa on kuvattu tiivistetysti selvityksen tuloksia (Liite 3).

Ympäristölupaviranomaisten suuri lukumäärä asettaa omat haasteensa lupapäätösten yhdenmukaisuudelle. Ampumaratojen ympäristölupahakemusten lisäksi päätökset ovatkin olleet sisällöltään eritasoisia ja osin myös epäyhtenäisiä. Esimerkiksi ympäristönsuojelulain maaperän ja pohjaveden pilaamiskiellot sekä erilaisten teknisten ympäristöratkaisujen käyttökelpoisuuden arviointi asettavat ampumaratojen lupakäsittelylle erityisiä haasteita. Myös kuntien moninainen rooli muun muassa maanomistajana, liikuntapaikkojen järjestäjänä, ympäristö- ja terveysturvaviranomaisena ja kaavoittajana on saattanut mutkistaa päätöksentekoa.

Lupien käsittelyaika on vaihdellut aikaisempien selvitysten perusteella muutamasta kuukaudesta vuosiin, ollen keskimäärin 1,5 vuotta. Käsittelyaikaa ovat pidentäneet muun muassa puutteelliset lupahakemukset, lausuntojen pyytäminen sekä päätöksistä tehdyt valitukset. Lähes puolessa tapauksista lupahakemuksesta oli täydennetty vireilletulon jälkeen, enimmillään seitsemän kertaa. Selvitykset ovat liittyneet lähinnä ympäristökuormituksen ja -vaikutusten tarkempaan arviointiin (melu sekä maaperän tai pohjavesien pilaantuminen). Lisäksi hakemuksia on pyydetty täydentämään tarkkailusuunnitelmilla taikka suunnitelmilla, jotka koskevan ympäristöpilaantumisen estämistä tai melua vähentävistä.

Päätöksenteon tueksi lupaviranomainen on usein pyytänyt asiantuntijalausuntoja. Tyypillisiä lausunnonantajia ovat alueelliset ympäristökeskukset, tekniset tai rakennuslautakunnat, kuntien tai kaupunkien hallitukset, poliisiviranomainen, paikalliset vesilaitokset tai -osuuskunnat sekä alueelliset ympäristökeskukset (jos lupaviranomaisena kunnan ympäristönsuojeluviranomainen). Enimmillään lausuntoja on pyydetty jopa kymmeneltä eri taholta.

Kuntien antamista ampumaratojen ympäristöluvista on valitettu usein. Valitukset Vaasan hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen viivästyttävät ympäristöluvan saamista useilla vuosilla. Naapureiden valitukset koskevat useimmiten melua, ampuma-ajalle asetettuja rajoituksia ja turvallisuutta (haulien ja luotien lentäminen ohi rata-alueen). Hakijat puolestaan valittavat vaadituista selvityksistä, ampuma-aikojen rajoituksista ja muista melun rajoittamiseen taikka maaperän tai pohjaveden pilaantumisen estämiseen liittyvistä toimenpiteistä. Ilman valituksia ovat muita useammin selvinneet pienten paikkakuntien pienet radat, joilla on vähän naapureita tai joiden naapurit käyttävät rataa itsekin.

4 Keventämis- ja sujuvoittamis- mahdollisuuksien tarkastelua

Ampumaratojen keskeiset terveys- ja ympäristövaikutukset liittyvät meluun sekä maaperän ja pohja- ja pintaveden laadun heikkenemiseen. Ympäristönsuojelulain lähtökohtana on, että haitalliset ympäristövaikutukset ehkäistään ennakolta tai jos vaikutusten syntymistä ei voida kokonaan ehkäistä, ne on pidettävä vähäisinä. Lisäksi toiminnan pitäisi perustua kulloinkin parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan (BAT) ja ympäristön kannalta parhaan käytännön periaatteille (BEP). Nämä lähtökohdat ja periaatteet ja asianosaisten osallistumisoikeudet on otettava huomioon myös ampumaratojen ympäristölupamenettelyn keventämis- ja sujuvoittamistoimia tarkasteltaessa.

4.1 Kevennettyyn menettelyyn soveltuvat radat

Tässä luvussa on pyritty tunnistamaan tehtyjen taustaselvitysten perusteella kevennettyyn menettelyyn mahdollisesti soveltuvia ratoja.

Kevyemmän menettelyn piiriin voisivat pääsääntöisesti kuulua ympäristövaikutuksiltaan vähäiset ampumaradat kuten tarkkuutuspaikat, yksittäisten ampumakilpailujen järjestäminen ja pienoiskivääreille ja pienoispistooleille tarkoitetut radat, joissa laukausmäärä on enintään 10 000 laukausta vuodessa. Kevyemmän menettelyn piiriin voisivat kuulua kivääriradat, joilla ammutaan enintään 10 000 laukausta vuodessa ja joilla on käytössä teknisiä, haittojen muodostumista ennalta ehkäiseviä ratkaisuja tai toimintamalleja ja joilla ei ylitetä valtioneuvoston päätöksessä 53/1997 säädettyjä melun ohjearvoja. Keventämisen mahdollisia kriteereitä voisivat olla meluhaittojen osalta myös etäisyys asutukseen.

Kevennettyyn menettelyyn siirtämisen jälkeenkin merkittävä osa (arviolta vähintään puolet) ampumaradoista jäisi lupamenettelyn piiriin muun muassa pohjavesialueella sijainnintakia. On myös mahdollista, että ympäristölupaa edellytettäisiin tämän jälkeenkin joiltakin ampumaradoilta melun aiheuttaman kohtuuttoman naapurushaitan perusteella.

Kevennettyyn menettelyyn eivät soveltuisi haulikkoradat ylipäätään sekä pistooli- ja kivääriradat, joilla ammutaan yli 10 000 laukausta vuodessa. Nämä saattavat aiheuttaa merkittävää meluhaittaa sekä laaja-alaista maaperän pilaantumista.

Taulukko 2. Ampumaratojen luvanvaraisuuden keventämisen edellytyksiä

<p>Kevyempään menettelyyn siirtymisen edellytyksiä – ympäristövaikutuksiltaan vähäiset ampumaradat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • laukausmäärä radalla enintään 5 000 vuodessa TAI • pienoiskivääri- ja pienoispistooliradat, joilla ammutaan enintään 10 000 laukausta vuodessa TAI • tarkkuutuspaikat JA • radan soveltuva sijainti, esimerkiksi ei vaaranna pohjaveden laatua JA • melun haittavaikutusten minimointi ilta- ja yöaikaan, sekä viikonloppuihin kohdistuvien toiminta-aikarajoituksin
<p>Muita mahdollisia kriteereitä kevennykselle</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kivääriradat, joilla on haittoja vähentäviä ratkaisuja/toimintamalleja, esimerkiksi äänenvaimentimet, ammutaan konttiin käyttämällä aliaäniluoteja ja joilla ammutaan enintään 10 000 laukausta vuodessa
<p>Ei sovellu kevennettyyn menettelyyn</p>	<ul style="list-style-type: none"> • haulikkoradat • pistooli- ja kivääriradat, joilla ammutaan yli 10 000 laukausta vuodessa • radat, joilla käytetään yliääniluoteja ja melulle herkkiä toimintoja sijaitsee radan läheisyydessä kohtisuoraan ampumasuuntaan nähden • pohjavesialueilla sijaitsevat radat • radat, joiden pohjavettä käytetään vedenhankintaan • radat, joilla voi olla vaikutuksia lähiympäristön luontoarvoihin • radat, joilla voi olla vaikutuksia pintavesiin ja niiden käyttöön • radat, joiden toiminnasta on havaittu paikallisia tai sitä laajempia ympäristövaikutuksia

4.2 Vaihtoehtoja lupamenettelyyn keventämiseksi

Tässä luvussa esitetään vaihtoehtoisia keventämismenettelyjä sekä arvioidaan, mitä hyötyjä ja haittoja eri keventämismenettelyillä on. Tarkastelussa on otettu huomioon kommentit ja palaute, joita saatiin ampumaratojen ympäristölupavaraisuuden keventämismahdollisuuksia koskevassa työpajassa (liite 1). Tilaisuudessa pohdittiin lupamenettelyyn keventämisen hyötyjä ja haittoja sekä kriteereitä, joiden perusteella osa ampumaradoista voisi siirtyä kevennettyyn menettelyyn. Seuraavassa tarkastellaan nykyisen lupamenettelyyn lisäksi neljää vaihtoehtoa. Tärkeillä tai muilla vedenhankintakäyttöön soveltuvilla pohjavesialueilla sijaitsevilta tai kohtuutonta naapurushaittaa aiheuttavilta radoilta vaadittaisiin jatkossakin ympäristölupa.

Uuden ampumaratalain (763/2015) perusteluissa vähäisiksi määriteltyjä ampumaratoja, joissa ammutaan enintään 10 000 laukausta vuodessa, arvioidaan olevan suurimman osan radoista. Suomen ympäristökeskuksen tekemissä selvityksissä näiden ratojen osuus on ollut huomattavasti vähäisempi, alle kolmannes (Vesala 2010). Toisaalta uusia ratoja peruste-

taan varsin vähän, jolloin YSL:n mukaisen hallinnollisen menettelyn keventäminen kohdistuisi hyvin pieneen osaan ratoja. Tässä hankkeessa tehdyssä satunnaisotantaan perustuneessa selvityksessä kävi ilmi, että uusien ampumaratojen osuus tehdyistä ympäristölupapäätöksistä oli alle 10 % (ks. luku 3.1).

Ampumaradan perustamiseen, käyttöön ja lopettamiseen liittyvät kustannukset eivät juuri riipu käytettävän ennakkollisen hyväksyntämenettelyn muodosta. Säästöt syntyisivät lähinnä viranomaisten vähäisemmästä työmäärästä ja siten lupamaksun pienenemisestä tai poistumisesta toiminnanharjoittajalta. Toisaalta viranomaiskulut voivat lisääntyä, jos jälkivalvonnan tarve kasvaa. Merkittäviä säästöjä voidaan saavuttaa ympäristön pilaantumista ennalta ehkäisevillä toimilla, joilla pystytään minimoimaan tai kokonaan estämään alueen lopettamiseen liittyvä maaperän puhdistustarve. Rata-alueen maaperän kunnostamisen kustannukset ovat kivääriradoilla kymmeniä tuhansia euroja ja haulikkoradoilla kustannukset saattavat kohota useisiin miljooniin euroihin.

Ampumaradalla, joilla ammutaan enintään 10 000 laukausta vuodessa, meluntorjuntatoimien suunnittelun ja rakentamisen kustannukset ovat nollassa 30 000 euroon ja haitta-aineiden hallintatoimet (sisältäen seurannan) keskimäärin 10 000 euroa. Lisäksi radan toiminnan lopettamiseen liittyy rakenteiden purkamista ja maaperän kunnostamista. Näiden jälkihoitotoimien kustannukset arvioidaan olevan enintään 20 000 euroa. Kevennettyyn menettelyyn soveltuvan radan rakentaminen, ylläpito ja lopettaminen vaativat siten yhteensä 10 000–60 000 euroa, jos oletetaan radan toiminnan kestävän 10 vuotta (Ympäristöministeriö 2014).

Ympäristönsuojelutoimet 10 000 laukausta suuremmilla ampumaradoilla BAT-periaatteen mukaiset (Ympäristöministeriö 2014) radan suunnitteluun, toteutukseen, seurantaan ja lopettamiseen liittyvät kohtuullisena pidetyt kokonaiskustannukset vaihtelevat ampumaurheilukeskuksissa (yli 380 000 laukausta/vuosi) välillä 300 000–900 000 euroa/rata (ylläpito- ja seurantakustannukset 10 vuotta). Radalla, jolla ammutaan keskimäärin 100 000 laukausta vuodessa, vastaavat kustannukset ovat rataa kohden luokkaa 100 000–300 000 euroa.

Jos satunnainen ja pienimuotoinen ammunta poistettaisiin kokonaan YSL:n mukaisista ennakkollisista hyväksymismenettelyistä, näiden ratojen hallinnolliset kustannukset jäisivät vähäisiksi. Jos meluntorjuntaan tai haitta-aineisiin liittyviä selvityksiä ja toimia ei vaadittaisi, toiminnanharjoittajalla syntyisi kuluja lähinnä ratarakenteiden pystyttämisestä ja ylläpidosta sekä ampumaratailmoituksen tekemisestä poliisiviranomaiselle.

A. Nollavaihtoehto – säilytetään nykyjärjestelmä sujuvoitettuna

Yhtenä vaihtoehtona on nykyisessä ympäristönsuojelulain mukaisessa lupamenettelyssä pitäytyminen. Menettelyä voidaan pyrkiä sujuvoittamaan muilla keinoilla (ks. luku 4.3). Kevennetyllä menettelyllä eli rekisteröinnillä tai ilmoituksella ei voida ratkaista ympäristölupa-keskeisesti kuuluvaa sijoitusratkaisua. Sijoittamistarkastelu on BAT:n mukaan ensisijainen keino haittojen vähentämiseksi.

Taulukko 3. Nollavaihtoehdon hyötyjä ja haittoja

Ympäristövaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> + paikallisten olosuhteiden huomioon ottaminen mahdollista muun muassa erityistä suojelua vaativien kohteiden osalta – ympäristövaikutusten arvioinnin luotettavuus ja tarvittavien riskinhallintatoimien riittävyys ja tarkoituksenmukaisuus riippuvat luvanhakijan ja lupaviranomaisen ammattitaidosta/osaamisesta
Vaikutukset viranomais-toimintaan	<ul style="list-style-type: none"> + selkeämpää, kun menettelyjä on vain yksi + lupamenettelyssä voidaan ratkaista ympäristölupaan kuuluva sijoitusratkaisu + jälkivalvontaan liittyvä työmäärä on todennäköisesti vähäisempää kuin muissa vaihtoehdoissa. – luvan käsittely vaatii yksittäisen viranhaltijan perehtymistä toimialaan ja sen ympäristövaikutuksiin sekä niiden ennaltaehkäisyn mahdollisuuksiin – lupahakemusten käsittely on työlästä ja käsittelyaika on pitkä, jos hakemus on puutteellinen ja/tai joudutaan teettämään lisäselvityksiä
Asiansaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none"> + ennakkolliset osallistumismahdollisuudet olemassa + jälkivalvonnallisten valitusten tarve vähenee, mikäli ympäristövaikutukset ja niiden estämiseen tarvittavat riskinhallintatoimet on arvioitu ja otettu lupaa valmisteltaessa oikein huomioon
Taloudelliset vaikutukset ml. yritysvaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> + selkeämpää, kun menettelyjä on vain yksi + eri intressitahojen oikeusturva +/- paikallisten olosuhteiden huomioon ottaminen säilyy, jolloin voidaan vaatia tavanomaisia tiukempia ja kevyempiä teknisiä/toiminnallisia ratkaisuja – luvan käsittelyaika on pitkä, jos hakemus on puutteellinen ja/tai joudutaan tekemään lisäselvityksiä – käsittelymaksu on yleensä kalliimpi tapauskohtaisessa harkinnassa kuin muissa vaihtoehdoissa – lupapäätösten sisältö (lupamääräykset) saattaa asettaa toiminnanharjoittajat eriarvoiseen asemaan – toiminnalle asetettaviin tavoitteisiin ja velvoitteisiin liittyy epävarmuutta ennen luvan myöntämistä

B. Rekisteröintimenettely

Eräät ympäristövaikutuksiltaan vähäiset radat (ks. taulukko 2) voisi siirtää rekisteröintimenettelyyn, mikä edellyttäisi ympäristönsuojeluvaatimusten säätämistä valtioneuvoston asetuksella. Muut radat jäisivät edelleen ympäristölupamenettelyn piiriin.

Taulukko 4. Rekisteröintimenettelyn hyötyjä ja haittoja

Ympäristövaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> + ympäristönsuojelun taso voi nousta joillakin radoilla, kun toiminnalta edellytettävät ympäristönsuojeluvaatimukset yhtenäistyvät – tapauskohtaisen harkinnan (ennakkohyväksynnän) puute voi joillakin radoilla aiheuttaa ennakoimattomia ympäristöhaittoja
Vaikutukset viranomais-toimintaan	<ul style="list-style-type: none"> + rekisteröinti on hallinnollisesti kevyt kirjaamistoimenpide, joka ei sisällä tapauskohtaista harkintaa (ennakkohyväksyntää) – toiminnan aloittamisen jälkeiset valitukset voivat yleistyä, jolloin viranomaisen jälkivalvontaan liittyvä työmäärä kasvaa – rekisteröinnin edellytyksenä olevan valtioneuvoston asetuksen valmistelu on työlästä ja vie aikaa
Asianosainten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none"> – osallistumismahdollisuudet heikkenisivät, kun ennakkollista vaikuttamismahdollisuutta ei olisi – toiminnan mahdollisesti aiheuttamiin haittoihin voi puuttua vasta toiminnan alkamisen jälkeen ottamalla yhteyttä valvontaviranomaiseen
Taloudelliset vaikutukset ml. yritysvaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> + toiminnanharjoittajien tasapuolinen kohtelu ja ennakoitavuus parantuisivat + käsittelyajat ovat lupamenettelyä lyhemmät + toiminta voi alkaa lupamenettelyä nopeammin + käsittelymaksu toiminnanharjoittajalle pienempi kuin lupamenettelyssä + menettely kaavamaista, jolloin toiminnalle säädetyt ympäristönsuojeluvaatimukset voivat olla osalle radoista liian tiukkoja; osa radoista saattaa joutua lopettamaan toimintansa, kun mahdollisuutta tapauskohtaiseen harkintaan ja joustavuuteen ei ole – toiminnanharjoittajilta puuttuisi lupamenettelyssä saatavan viranomaispäätöksen tuoma oikeusturva toiminnalle (pysyvyysuoja)

C. Uusi ilmoitusmenettely

Eräät ympäristövaikutuksiltaan vähäiset radat voisivat siirtyä uuteen ilmoitusmenettelyyn (ks. luku 2.3), joka sisältäisi jonkinlaisen ennakkollisen osallistumismahdollisuuden ja jossa viranomainen voisi antaa joitakin määräyksiä toiminnalle (valituskelpoinen päätös). Muut radat jäisivät ympäristölupamenettelyn piiriin.

Taulukko 5. Uuden ilmoitusmenettelyn hyötyjä ja haittoja

Ympäristövaikutukset	+ tapauskohtainen harkinta (ennakkohyväksyntä) säilyisi + paikallisten olosuhteiden huomioon ottaminen mahdollista menettelystä riippuen
Vaikutukset viranomais-toimintaan	+ käsittelyajat lyhenisivät ja vaatisivat vähemmän viranomaisresursseja – määräaika ilmoituksen käsittelylle saattaa toisinaan aiheuttaa ruuhkia
Asiansaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet	+ asianosaisten osallistumismahdollisuudet (kuuleminen ilmoituksesta ja valitusoikeus ilmoituksen johdosta tehdystä päätöksestä) taattaisiin
Taloudelliset vaikutukset ml. yritysvaikutukset	+ käsittelyajat ovat lupamenettelyä lyhemmät + toiminta voi alkaa lupamenettelyä nopeammin + toiminta voisi alkaa vaikka viranomainen ei reagoisi tietyn ajan kuluttua + käsittelymaksu toiminnanharjoittajalle pienempi kuin lupamenettelyssä

D. BAT-raportin¹⁰ mukaiset ampumaradat siirretään kevyempään menettelyyn

Lupamenettelyn piiristä voitaisiin siirtää kevyempään menettelyyn BAT-raportin vaatimukset täyttävät ampumaradat. Tällöin lupaharkinnan kynnyksen ylittyminen pitää kuitenkin tutkia.

Taulukko 6. BAT-ratojen kevennetyn menettelyn hyötyjä ja haittoja

Ympäristövaikutukset	+ ympäristövaikutukset saattavat vähentyä, kun BAT-veloitteet nostavat radan ympäristönsuojelun tasoa
Vaikutukset viranomais-toimintaan	+ käsittelyajat lyhenisivät ja vaatisivat vähemmän viranomaisresursseja – BAT:n mukaisuus on vaikea tulkita yksiselitteisesti – toiminnan aloittamisen jälkeiset valitukset voivat yleistyä, jolloin viranomaisen jälkivalvontaan liittyvä työmäärä kasvaa
Asiansaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet	– osallistumismahdollisuudet heikkenisivät, jos ei ennakkollista hyväksyntää – toiminnan aiheuttamista haittoihin voi puuttua vasta toiminnan alkamisen jälkeen
Taloudelliset vaikutukset ml. yritysvaikutukset	+ toiminnanharjoittajien tasapuolinen kohtelu ja ennakoitavuus parantuisivat, mikäli BAT:n mukaisuus on mahdollista tulkita yksiselitteisesti + toiminta voi alkaa lupamenettelyä nopeammin + kevennettyyn menettelyyn liittyvät kustannukset pienenevät + toimintaa koskevat selvitykset yhtenäistyvät BAT-kriteerien myötä, jolloin radalla tarvittaneen vähemmän tutkimuksia ja selvityksiä, jolloin niihin liittyvät kustannukset ovat vähäisempiä – menettelyyn liittyvistä vaatimuksista/kriteeristöstä voi tulla liian joustamaton ja osalle radoista liian tiukka – toiminnanharjoittajilta puuttuisi lupamenettelyssä saatavan viranomaispäätöksen tuoma oikeusturva toiminnalle (pysyvyysuoja)

10 Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) – Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta (Suomen ympäristö 4/2014).

E. Ennakollisten hyväksymismenettelyjen piiristä poistaminen esimerkiksi laukausmäärän ja asetyypin perusteella

Ympäristövaikutuksiltaan vähäisiltä radoilta ei enää vaadittaisi ympäristönsuojelulain mukaista ennakollista hyväksyntää. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi radat, joilla laukausmäärä vuodessa on hyvin pieni ja asetyypinä käytetään pienoiskivääriä tai pienoispistoolia. Ampumaradalle tarvittaisiin tässä tapauksessa määritelmä ympäristönsuojelulakiin, joka rajaisi tietyt ampumapaikat hyväksymismenettelyjen ulkopuolelle.

Taulukko 7. Ennakollisista hyväksymismenettelyistä poistamisen hyötyjä ja haittoja

Ympäristövaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> – paikallisten olosuhteiden huomioiminen voi heikentyä lupamenettelyyn verrattuna, mistä syystä ympäristönsuojelun taso voisi heikentyä – jäisi kokonaan suunnitelmallisen jälkivalvonnan ulkopuolelle
Vaikutukset viranomais-toimintaan	<ul style="list-style-type: none"> + viranomaisen ja toiminnanharjoittajan työmäärä pienenee – toiminnan aloittamisen jälkeiset valitukset voivat yleistyä, jolloin viranomaisen jälkivalvontaan liittyvä työmäärä kasvaa
Asiansaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none"> – osallistumismahdollisuudet heikkenisivät, kun ennakollista vaikuttamismahdollisuutta ei olisi – toiminnan mahdollisesti aiheuttamiin haittoihin voi puuttua vasta toiminnan alkamisen jälkeen ottamalla yhteyttä valvontaviranomaiseen
Taloudelliset vaikutukset ml. yritysvaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> + ympäristövaikutuksiltaan vähäisten ratojen toiminnan aloittaminen ja jatkaminen helpottuisi + toiminnan aloittamiseen liittyvät selvitys- ja viranomaiskustannukset pienenevät – vain pieni osa radoista poistuisi ympäristölupamenettelyn piiristä, joten säästövaikutus ei olisi suuri – toiminnanharjoittajilta puuttuisi lupamenettelyssä saatavan viranomaispäätöksen tuoma oikeusturva toiminnalle (pysyvyysuoja)

Taulukko 8. Lupamenettelyn ja vaihtoehtoisten kevennettyjen menettelyjen vertailua

Toimenpide	Nykyinen lupamenettely	Osa radoista siirretään rekisteröinti-menettelyyn	Osa radoista siirretään uuteen ilmoitusmenettelyyn	Osa radoista poistetaan kokonaan ennakollisten hyväksymismenettelyjen piiristä
Kuulemismenettely	Kyllä	Ei	Kyllä, suppea	Ei
Määräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi	Kyllä	Ei	Tarvittaessa	Ei
Tieto viranomaisen ratkaisusta	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei
Toiminnan voi aloittaa	Kun päätös lainvoimainen (tai YSL 199 §:n mukainen aloittamislupa)	90 vrk ilmoituksen jättämisestä	X vrk ilmoituksen jättämisestä	Heti

Valitusoikeus	Kyllä	Ei	Kyllä, suppea	Ei
Jälkivalvonta	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei säännöllistä jälkivalvontaa
Viranomaisen voi pyytää selvityksiä	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Sijoituspaikkaratkaisu	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Paikallisten olojen huomioon ottaminen	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Muun menettelyn tarve	Ei	Kyllä, lupamenettely	Kyllä, lupamenettely	Kyllä, lupamenettely

4.3 Vaihtoehtoja lupamenettelyn sujuvoittamiseksi

Ampumaratojen ympäristölupien käsittelyn keskittäminen maakuntiin

Nykyisen lupamenettelyn sujuvoittamiseksi ampumaratojen ympäristölupien käsittely voitaisiin siirtää kunnilta maakunnallisille kuntien ympäristönsuojeluviranomaisista koostuville toimialaryhmille, jotka erikoistuisivat ampumaratalupiin. Tällöin hyötyinä voidaan pitää erityisesti ympäristölupapäätöksen ratkaisevan viranomaisen suurempaa asiantuntemusta sekä objektivisuutta. Yksittäisillä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilla ei usein ole ampumaradan ympäristöluvan ratkaisemiseen tarvittavaa asiantuntemusta, sillä lupahakemuksia tulee harvoin käsiteltäväksi. Asiantuntemuksen takia maakunnallinen viranomaisyhmä olisi parempi arvioimaan muun muassa lupaharkintaa varten tarvittavia selvityksiä, jotka pyydetäisiin kerralla. Samalla kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet säilyisivät. Toisaalta paikallisten olosuhteiden huomioon ottaminen voisi heikentyä.

Ampumaratatoiminnan keskittäminen ampumaurheilukeskuksiin

Toiminta pohjautuu paljolti pienimuotoiseen, harrastuspohjaiseen seuratoimintaan. Toiminnan aloittamiseen ja jatkamiseen tarvittavien selvitysten ja suunnitelmien tilaaminen, vaadittujen rakenteiden toteutus ja ylläpito sekä toiminnan lopettamiseen liittyvät kunnostustoimet ovat kalliita ja vaativat erityisosaamista. Jotta ampumaradan ylläpitäjällä olisi mahdollisuus selvittää vastuistaan ja velvoitteistaan, tulee hänellä olla riittävä asiantuntemus ja taloudelliset edellytykset toiminnan harjoittamiseen. Ampumaharrastustoiminnan keskittäminen suurempiin yksiköihin antaisi paremmat edellytykset tähän. Suorituspaikkojen kehittämisen tavoitteena voisi olla koko maan kattava ampumarataverkosto, joka muodostuisi maakunnallisista ampumaurheilukeskuksista ja niihin verkostoituneista paikallisista ampumaradoista.

Ampumaratalain mukaisen luvan yhdistäminen ympäristölupaan

Ulkona sijaitseva ampumarata tarvitsee toiminnalleen sekä ympäristöluvan että ampumarataluvan, mikä hidastaa ampumaratatoiminnan aloittamista ja kasvattaa toiminnanharjoittajan lupahakemuksiin liittyvää työmäärää sekä kustannuksia. Kahden erillisen luvan edellyttäminen ei ole paras vaihtoehto toiminnanharjoittajan eikä viranomaisen kannalta. Selvittämisen kohteena voisi olla, voidaanko ampumaratalain turvallisuusvaatimuksien toteutuminen ottaa huomioon ympäristölupamenettelyssä. Ympäristöministeriön teettämässä selvityksessä ehdotettiin, että turvallisuusvaatimusten noudattaminen ympäristölupaa myönnettäessä voitaisiin varmistaa viranomaisten välisellä yhteistyöllä.¹¹ Vaatimusten täyttyminen voitaisiin varmistaa esimerkiksi pyytämällä poliisihallitukselta lausunto.¹² Myös menettelyjen sujuvoittamiseen tähtäävä niin sanottu yhden luukun periaate tukee menettelyjen yhdistämistä. Viranomaisten yhteistyöstä ja valvonnan järjestämisestä tulee säätää erikseen.

Ampumarata-alueiden varaaminen kaavoituksen eri vaiheissa

Eriasteisissa kaavoissa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan alueiden kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Kaavoissa radat tulee sijoittaa ympäristö- ja terveysvaikutusten vaikutusten osalta soveltuville alueille ja kaavoista tulee käydä ilmi muun muassa niiden melualueet. Koska ampumaratoja voidaan usein pitää toiminnan luonteen vuoksi vähintään seudullisesti merkittävänä, niille tulisi osoittaa alueita maakuntakaavoissa. Mikäli alue on maakuntakaavassa merkitty ampumarata-alueeksi, tulisi tämä osoittaa myös tarkemmalla kaavalla, jotta asianosaisia kuultaisiin ja heillä olisi valitusoikeus. Yleiskaava onkin ampumaratojen ympäristöhaittojen ennaltaehkäisyn ja vähentämisen kannalta keskeinen kaavamuoto. Siinä voidaan osoittaa maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmin ampumaratojen suhde muuhun maankäyttöön. Yleiskaavassa voidaan tarkastella tämän vuoksi maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmin myös muun muassa meluntorjunnan tarvetta ja keinoja.

Ampumaratojen lupahakemusten laadun parantaminen

Nykyisen lupamenettelyn keskeisimpiä ongelmia on lupahakemusten puutteellisuus. Viranomaisen ei aina saa riittäviä ympäristöselvityksiä, toimenpidesuunnitelmia eikä hakijan esitystä BAT:n mukaisista toimenpiteistä. Tällöin hakija ei voi tai ei osaa valmistautua lupamääräysten asettamiin vaatimuksiin. Lisäksi hakemusten täydentäminen vie aikaa ja toiminnanharjoittajien taloudelliset ja henkilöresurssit ovat rajalliset, sillä toimijat ovat usein vapaaehtois pohjalta toimivia yhdistyksiä. Tilanne voidaan korjata lisäämällä jo olemassa olevien ohjeiden hyödyntämistä ja järjestämällä koulutusta ja tiedotusta aiheesta.

¹¹ Belinskij ym. 2016, s. 66.

¹² Belinskij ym. 2016, s. 73.

Taulukko 9. Lupamenettelyn ja vaihtoehtoisten sujuvoittamismenettelyjen hyötyjen ja haittojen vertailua

Ehdotus	Hyödyt	Haitat
1. Ampumaratojen ympäristölupien käsittely keskitetään maakunnallisille toimialaryhmille	<ul style="list-style-type: none"> • menettelyn selkeys • johtaa yhdenmukaisempiin ja objektiivisempiin päätöksiin • osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet säilyvät kansalaisilla • kohdistuu kaikkiin lupaa hakeviin ratoihin 	<ul style="list-style-type: none"> • lupien käsittely ja niihin liittyvät resurssitarpeet ja kustannukset siirtyvät maakunnille • paikallisten olosuhteiden tunteminen ja huomioon ottaminen heikkenee
2. Ampumaratojen toiminnan keskittäminen ampumaurheilu-keskuksiin	<ul style="list-style-type: none"> • uudessa keskuksessa haittojen minimointi todennäköisesti helpompaa • toimintaan liittyvät haitat keskittyvät harvempiin ja sijainniltaan parempiin paikkoihin • radan ylläpitäjien on mahdollista selviytyä vastuista ja velvoitteista, kun toiminnasta ja sen kustannuksista vastaa joko yritys tai useampi seura • mahdollisuus tarkastella alueellisia tarpeita ja niiden erilaisia toteutusmahdollisuuksia laajemmin 	<ul style="list-style-type: none"> • perustaminen kallista • vaatii uuden lupahakemuksen jättämisen, mikä kuormittaa hakijaa ja viranomaista • ei voi soveltaa kevyempää menettelyä • harrastusmahdollisuudet heikkenevät matkojen pidentyessä • pienten ja vähäisten ratojen toiminnan lopettamiseen liittyy kunnostustoimia, joihin seurat tai muut vastaavat toimijat eivät ole varautuneet
3. Ampumaratalupa ja ympäristölupa yhdistetään	<ul style="list-style-type: none"> • menettely kevenisi toiminnanharjoittajan kannalta • tukee yhden luukun periaatetta 	<ul style="list-style-type: none"> • edellyttää lainsäädäntömuutoksia, viranomaisyhteistyön lisäämistä ja uusien toimintamallien kehittämistä • turvallisuusnäkökohdat eivät ole nykyisen YSL:n fokuksessa • valvonnan järjestämisestä tulee sopia erikseen • ampumaratalain luvanvaraisuudesta poistetuissa radoissa mukana ratoja, joilla saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia, esimerkiksi haulikkoradat • ampumaratalaki on niin uusi, ettei sen hyödyistä/haitoista tiedetä vielä riittävästi
4. Kaavoissa varataan alueet ampumaradoille	<ul style="list-style-type: none"> • osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet säilyvät kansalaisilla kaavoituksen yhteydessä • kohdistuu kaikkiin lupaa hakeviin ratoihin • yksittäisen radan ja toiminnanharjoittajan tavoitteiden sijaan tarkastellaan alueellisia tarpeita ja niiden toteutusmahdollisuuksia • suotuisalla sijoitus paikan valinnalla voidaan ennaltaehkäistä ympäristö- ja terveyshaittojen syntymistä ja vähennetään mahdollisiin haittoihin liittyviä selvitystarpeita ja hallinta-toimenpiteitä 	<ul style="list-style-type: none"> • ampumaradat ovat pääosin vanhoja ratoja, jolloin kaavoituksella voidaan lähinnä rajoittaa haittavaikutuksille alttiiden toimintojen sijoittumista ampumaradan vaikutusalueelle • vaatii kaavan laadinnan yhteydessä erillisselvityksen tekemistä toiminnan nykytilasta ja kehittämistarpeista sekä vaihtoehtoisen toimintamallien kar-toittamista ja niiden vaikutusten arviointia
5. Lupahakemusten laadun parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> • ohjeistus valmiina saatavilla, joten toteutettavissa nopeasti • ei vaadi lisää viranomaisresursseja • edullista • yhdenmukaistaa käytäntöjä 	<ul style="list-style-type: none"> • edellyttää tiedotusta • ohjeita pitää päivittää menettelyjen ja toimintojen kehittyessä

5 Tiivistelmä ja jatkotyöehdotukset

Ympäristöluvanvaraisia ampumaratoja oli Suomessa vuonna 2016 noin 500 kappaletta. Ympäristönsuojelulain uudistamisen projekti 7 ehdottaa loppuraportissaan selvitettäväksi, voidaanko joidenkin ampumaratojen luvanvaraisuutta muuttaa laukausmäärän, sijaintipaikan tai aselajin mukaan. Uusi ampumaratalaki (763/2015) määrittelee vähäisen ampumaradan radaksi, jolla on tarkoitettu ammuttavaksi enintään 10 000 laukausta vuodessa. Tällaiset ampumaradat on poistettu ampumaratalupamenettelystä, mutta radan perustajan tai pitäjän on tehtävä poliisihallitukselle ilmoitus ampumaradasta vähintään kaksi kuukautta ennen radan käyttöönottoa. Ympäristölupa vaaditaan edelleen kaikilta ulkona sijaitsevilta ampumaradoilta.

Tämän hankkeen tavoitteena oli kerätä ja tuottaa tietoa, jota tarvitaan ampumaratojen ympäristöluvanvaraisuuden keventämismahdollisuuksien arvioimiseksi. Hankkeessa selvitettiin, voitaisiinko joidenkin ampumaratojen luvanvaraisuus siirtää hallinnollisesti kevenettyyn menettelyyn sekä millaiset keventämis- ja sujuvoittamismahdollisuudet olisivat mahdollisia. Lisäksi pyrittiin tunnistamaan keventämiseen ja sujuvoittamiseen liittyviä hyötyjä ja haittoja.

5.1 Ehdotuksia keventämistoimenpiteiksi

Kevyemmän menettelyn piiriin voisivat tehtyjen selvitysten perusteella kuulua pääsääntöisesti ympäristövaikutuksiltaan vähäiset ampumaradat kuten tarkkuutuspaikat, yksittäisten ampumakilpailujen järjestäminen ja pienoiskivääreille ja pienoispistooleille tarkoitetut radat, joissa laukausmäärä on enintään 10 000 laukausta vuodessa. Kevyemmän menettelyn piiriin voisivat lisäksi kuulua kivääriradat, joilla ammutaan enintään 10 000 laukausta vuodessa ja joilla on käytössä teknisiä, haittojen muodostumista ennalta ehkäiseviä ratkaisuja tai toimintamalleja (esimerkiksi käytetään äänenvaimentimia ja/tai ammutaan konttiin käyttäen aliääniluoteja) ja jos rata ei ylitä valtioneuvoston päätöksessä ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista (53/1997) säädettyjä melun ohjearvoja. Keventämisen mahdollisia kriteereitä voisivat olla meluhaittojen osalta myös etäisyys asutukseen tai muuhun vastaavaan melulle herkkään toimintaan.

Tässä hankkeessa tarkasteltiin viittä keventämisvaihtoehtoa:

- nykyinen lupajärjestelmä sujuvoitettuna
- rekisteröintimenettely
- uusi ilmoitusmenettely
- BAT-raportin mukaisten ratojen siirtäminen kevyempään menettelyyn sekä
- eräiden ympäristövaikutuksiltaan vähäisten ratojen poistaminen kokonaan ennakkolisten hyväksymismenettelyjen piiristä.

Nykyisen lupamenettelyn merkittävänä etuina pidettiin muun muassa tapauskohtaista harkintaa ympäristövaikutusten rajoittamiseksi tarvittavien toimenpiteiden osalta, asianosaisten hyviä kuulemis- ja vaikutusmahdollisuuksia jo ennen toiminnan aloittamista sekä suojaa, jonka toiminnanharjoittaja saa lupapäätöksen myötä valituksia ja vaatimuksia vastaan. Toisaalta lupapäätösten sisällölliset vaatimukset riippuvat lupapäätöksen tekijästä, mikä saattaa asettaa toiminnanharjoittajat eriarvoiseen asemaan ja mikä tuo epävarmuutta toiminnalle asetettaviin tavoitteisiin ja velvoitteisiin. Lisäksi lupamenettely on usein pitkäkestoinen ja muihin menettelyihin verrattuna lupapäätös on kalliimpi. Menettelyä voisi sujuvoittaa luvussa 5.2 esitetyn keinoin.

Rekisteröintimenettelyä voi pitää tasapuolisina kaikkia toiminnanharjoittajia kohtaan, kun toimintaan liittyvät vaatimukset ja velvoitteet olisivat valtioneuvoston asetuksella säädettävien ympäristönsuojeluvaatimusten johdosta kaikille yhtenevät ja ennakoitavissa. Rekisteröinti on lupamenettelyyn verrattuna hallinnollisesti kevyempi. Toiminnan voisi aloittaa lupamenettelyä nopeammin eli laissa säädetyssä määräajan kuluessa rekisteröinti-ilmoituksen tekemisestä. Rekisteröintimenettely vaatisi valtioneuvoston asetuksen valmistelua ja sitä täydentävää ohjeistusta ja koulutusta. Ampumaradoille valtioneuvoston asetuksella säädettävät ympäristönsuojeluvaatimukset olisivat todennäköisesti nykyisiä lupamääräyksiä ja toimintakäytäntöjä tiukempia. Lisäksi asianosaisten, kuten naapureiden, vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuudet heikkenisivät merkittävästi. Tämä todennäköisesti johtaisi valitusten ja viranomaisten jälkivalvontatarpeen lisääntymiseen. Jo nykyisen lupamenettelynkin aikana naapurit valittavat usein ampumaradan kohtuuttomasta melusta ja ELY-keskukset pohjavedensuojelun riittämättömyydestä.

Uusi ilmoitusmenettely sisältäisi pitkälti lupamenettelyn kaltaiset elementit, kuten ilmoituksen johdosta tehtävän päätöksen määräyksineen ja ennakkovalvontaan liittyvän asianosaisten kuulemisen sekä valitusoikeuden päätöksestä. Ilmoituksen johdosta tehtävässä päätöksessä olisi mahdollista ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja tavoitteet määritettäessä riskinhallintatoimenpiteisiin liittyviä vaatimuksia ja toimenpiteitä. Lisäksi päätöksen tekeminen on nopeampaa ja halvempaa kuin lupapäätöksen. Toiminnan voisi myös tässä menettelyssä aloittaa määräajan kuluessa, vaikkei viranomaisella olisi tehty päätöstä. Ilmoitusmenettelyyn, samoin kuin lupamenettelyyn, liittyy epävarmuutta viran-

omaisen tekemän päätöksen määräyksistä ja siten mahdollisuus toiminnanharjoittajien eriarvoisesta asemasta.

Yhtenä vaihtoehtoisena menettelynä tarkasteltiin **BAT- periaatteiden mukaisten ampumaratojen menettelyn keventämistä siirtämällä kyseiset radat joko rekisteröinti- tai ilmoitusmenettelyn piiriin**. Tämän vaihtoehdon osalta BAT-periaatteiden yksiselitteistä tulkintaa pidettiin haasteellisena. BAT-periaatteiden mukaiset vaatimukset johtaisivat myös useimmilla ampumaradoilla nykyistä huomattavasti tiukempiin ja vaativampiin toiminnan rajoituksiin ja tekniikoiden käyttövaatimuksiin. Siten tällaisen hallinnollisesti kevyemmän menettelyn piiriin todennäköisesti hakeutuisi tai kuuluisi vain vähäinen osa nykyisin toimivista ampumaradoista.

Viidentenä vaihtoehtona tarkasteltiin mahdollisuutta **poistaa kokonaan ennakkolliset hyväksymismenettelyt ympäristövaikutuksiltaan vähäisiltä ampumaradoilta**. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi radat, joilla laukausmäärä vuodessa on hyvin pieni, asetyyppinä käytetään pienoiskivääriä tai pienoispistoolia tai joilla ammunta on satunnaista (esimerkiksi tarkkuutus- ja kilpailupaikat). Ympäristöluvanvaraisuuden poistaminen helpottaisi huomattavasti näiden ympäristövaikutuksiltaan vähäisten ampumaratojen toiminnan aloittamista, mutta asia vaatisi ampumaradan määrittelemistä ympäristönsuojelulakiin. Ympäristöluvanvaraisuuden poistaminen saattaisi johtaa jälkivalvonnan lisääntymiseen.

5.2 Ehdotuksia sujuvoittamistoimenpiteiksi

Tässä hankkeessa selvitettiin ampumaratojen hallintomenettelyn keventämisvaihtoehtojen lisäksi, miten muuten voitaisiin sujuvoittaa nykyistä lupamenettelyä. **Tarkasteltavaksi valittiin seuraavat sujuvoittamisvaihtoehdot:**

- ampumaratojen ympäristölupakäsittelyn keskittäminen maakunnallisille toimialaryhmille
- toiminnan keskittäminen suurempiin ampumaurheilukeskuksiin
- ampumaratalain mukaisen luvan yhdistäminen ympäristölupaan
- uusien ampumarata-alueiden varaaminen kaavoituksen eri vaiheissa ja
- lupahakemusten laadun parantaminen.

Ampumaratojen **ympäristölupakäsittelyn keskittäminen** maakunnallisille toimialaryhmille yhdenmukaistaisi tehtyjä päätöksiä ja nopeuttaisi lupakäsittelyä. Lupakäsittelyn keskittäminen asiantunteville toimialaryhmille antaisi viranomaisille mahdollisuuden perehtyä toimintaan, sen vaikutuksiin ja vaikutusten vähentämiseen nykyistä syvällisemmin, minkä johdosta päätösten laatu paranisi. Toisaalta keskittäminen saattaa vähentää paikallisten olosuhteiden tuntemusta ja huomioimista päätöksenteossa.

Toiminnan keskittäminen nykyistä harvemmille ja suuremmille ampumaradoille keskittäisi myös toimintaan liittyvät haitat harvempiin ja sijainniltaan parempiin paikkoihin. Lisäksi se mahdollistaisi ympäristöhaittojen torjuntaan liittyvien, merkittävienkin investointien tekemisen, kun toiminnasta vastaisi laaja joukko alan seuroja ja harrastajia. Toisaalta keskittäminen heikentäisi harrastusmahdollisuuksia matkojen pidentyessä, mutta esimerkiksi ampumaurheilukeskus tarjoisi harrastajille laajemman kirjon erilaisia ampumalajeja sekä paremmat palvelut ja olosuhteet harrastustoimintaan.

Yhden luokun periaatteen mukaista olisi, että ulkona sijaitsevan ampumaradan toiminnalleen tarvitsemat ympäristölupa ja ampumaratalupa yhdistettäisiin yhdeksi lupamenettelyksi. Nykyinen kahden erillisen luvan edellyttäminen on hankala toiminnanharjoittajan sekä viranomaisen kannalta varsinkin, kun luvantarve on määritetty eri tavoin ympäristönsuojelulaissa ja ampumaratalaissa. Ympäristöministeriön teettämässä selvityksessä ehdotettiin, että turvallisuusvaatimusten noudattaminen ympäristölupaa myönnettäessä voitaisiin varmistaa viranomaisten välisellä yhteistyöllä. Vaatimusten täytyminen voitaisiin varmistaa esimerkiksi pyytämällä poliisihallitukselta lausunto ympäristölupahakemuksen käsittelyn yhteydessä.

Kaavoituksella, etenkin yleiskaavoilla, on tärkeä rooli perustettaessa uusia ampumaratoja. Kaavoituksessa tehdyt virheet heijastuvat ympäristölupaprosesseissa muun muassa valituksina ja tiukempina ympäristönsuojeluun liittyvinä toimenpide- ja rakennevaatimuksina. Lisäksi kaavoitukseen liittyvä laaja osallistuminen mahdollistaa ampumaharrastajien lisäksi vaikutusalueen maanomistajien ja -haltijoiden sekä viranomaisten näkemysten huomioonottamisen ampumaratojen sijoitusvaihtoehtoja harkittaessa.

Nopeimmin ja vähimmällä työmäärällä ampumaratojen lupamenettelyä voitaisiin sujuvoittaa **parantamalla nykyisten lupahakemusten tasoa**. Lupahakemusten puutteellisuuden vuoksi viranomainen ei aina saa riittäviä selvityksiä ja toimenpidesuunnitelmia, mikä vaikeuttaa ja hidastaa päätösten tekemistä. Päätöksen lupamääräykset saattavatkin muun muassa tästä syystä sisältää yllätyksiä luvanhakijalle, jopa siinä määrin, että toiminnan aloittaminen tai jatkuminen viivästyy tai ei edes ole teknisesti tai taloudellisesti mahdollista. Toiminnan suunnitteluun ja luvan hakemiseen on jo olemassa varsin kattavasti ohjeistusta. Ohjeiden hyödyntämistä lupaprosessissa voidaan edistää järjestämällä luvanhakijoille ja päätöksentekijöille suunnattua koulutusta ja tiedotusta.

Nykyisin lupamenettelyn merkittävät kustannukset liittyvät lähinnä tilanteisiin, joissa lupahakemukseen liittyy laajoja ympäristövaikutusselvityksiä tai joissa hakemusta joudutaan täydentämään useaan otteeseen. Myös tilanteet, joissa lupapäätöksestä valitetaan, pidentävät huomattavasti luvan käsittelyaikaa ja lisäävät eri tahojen työmäärää ja kuluja.

LÄHTEET

- Belinskij, A., Warsta, M., Ekroos, A., Soininen, N., Määttä, T., Pölönen, I., Heinonen, H., ja Malin, K. 2016. Yhden luukun periaatteen toteuttaminen ympäristöasioissa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 29/2016. <http://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=12704>
- Vesala, Risto. 2010. Selvitys ampumaradoille myönnettyistä ympäristöluvista. Suomen ympäristökeskus. Julkaisematon.
- Pohjois-Pohjanmaan liitto. 2015. Pohjois-Pohjanmaan ampumaradat, selvitys maakuntakaavan uudistamista varten. <http://www.pohjois-pohjanmaa.fi/file.php?3473>
- Hämeen liitto. 2016. Kanta-Hämeen ampumaratojen kehittämissuunnitelma. http://hameenliitto.fi/sites/default/files/kantahameen_ampumaratojen_kehittamissuunnitelma_31_5_2016.pdf
- Lapin liitto. 2014. Lapin ampumarataselvitys. http://www.lappi.fi/lapinliitto/c/document_library/get_file?folderId=1781115&name=DLFE-23161.pdf
- Ympäristöministeriö. 2012. Ampumaradan ympäristölupa – Opas toiminnanharjoittajille sekä lupa- ja valvontaviranomaisille. Suomen ympäristö 23/2012. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38779/SY23_2012_Ampumaradan_ymparistolupa_web.pdf?sequence=1
- Ympäristöministeriö. 2014. Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta – Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT). Suomen ympäristö 4/2014. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/136000/SY_4_2014.pdf?sequence=1

LIITTEET

LIITE I: Työpaja ampumaratojen ympäristöluvanvaraisuuden keventämisestä 25.10.2016 MUISTIO

Noora Herranen, Outi Pyy, Mikko Attila ja Jouko Tuomainen

1. Työpajan tausta

Ympäristönsuojelulain uudistamisen 3. vaiheen projekti 7 ehdotti loppuraportissaan (14.1.2016) selvitettäväksi, voidaanko joidenkin ampumaratojen luvanvaraisuutta muuttaa laukausmäärän, sijaintipaikan (etäisyys haitankärsijöistä) tai aselajin mukaan. Ampumaratojen ympäristöluvanvaraisuuden keventämishankkeen eli ALUKE-hankkeen tarkoitus on selvittää näitä ampumaratojen ympäristöluvanvaraisuuden keventämismahdollisuuksia.

ALUKE-hankkeesta järjestettiin työpaja Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) tiloissa 25.10.2016. Työpajaan kutsuttiin muun muassa viranomaisia, ampumaharrastajia sekä konsultteja. Osallistujilta toivottiin ajatuksia siitä, voidaanko ampumaratojen ympäristöluvanvaraisuutta rajata joillain kriteereillä, mitä nämä kriteerit voisivat olla ja mitä hyötyä ja haittaa lupamenettelyn keventämisestä käytännössä voisi olla.

Outi Pyy (SYKE) avasi ALUKE-työpajan esittelemällä hankkeen taustaa ja tavoitteita. Ympäristöluvanvaraisia ampumaratoja arvioidaan olevan 500–800. Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) mukainen lupa vaaditaan kaikilta ulkona sijaitsevilta ampumaradoilta. Ampumaratalaissa (763/2015) edellytetään joko lupaa tai ilmoitusta. Vähäiset ampumaradat (enintään 10 000 laukausta vuodessa) on poistettu ampumaratalupamenettelystä, mutta radan perustajan tai pitäjän on tehtävä ilmoitus ampumaradasta Poliisihallitukselle.

Ampumaratalakia ei sovelleta lainkaan satunnaista tai pienimuotoista ampumista varten olevaan tilaan tai alueeseen. Hallituksen esityksen (HE 20/2014 vp) mukaan satunnaista ampumista olisivat esimerkiksi metsästystä varten tapahtuva ampuma-aseen tarkkuuttaminen ja yksittäisten ampumakilpailuiden järjestäminen ampumaratojen ulkopuolella. Pienimuotoisella ampumisella tarkoitettaisiin sellaista ampumista, joka olisi luonteeltaan pysyvämpää kuin satunnainen ampuminen, mutta laukaus- ja osanottajamäärältään vähäistä. Toiminta voisi olla pienimuotoista, jos kyse olisi maan hallintaan oikeuttavien henkilöiden ja näiden seurassa olevien henkilöiden ampumisesta. Ammunnan pienimuotoisuutta arvioitaessa voidaan apuna käyttää ammuntaa varten tehtyjen rakenteiden laatua.

Ampumaratojen toimintaan liittyen on aiemmin tehty useita selvityksiä. Näitä ovat muun muassa Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) – Ampumaratojen ympäristövaikutusten

hallinta (Suomen ympäristö 4/2014), Ampumaratojen ympäristölupa (Suomen ympäristö 23/2012) sekä Ampumarataopas (Opetusministeriön Liikuntapaikkajulkaisu 87).

ALUKE-hankkeessa kerätään tietoa, jota tarvitaan ampumaratojen ympäristöluvanvaraisuuden keventämismahdollisuuksien arvioimiseksi. Hankkeessa selvitetään, voitaisiinko joidenkin ampumaratojen luvanvaraisuutta muuttaa esimerkiksi laukausmäärän, sijaintipaikan tai aselajin mukaan. Lisäksi tarkastellaan, mitä hyötyä ja haittaa lupamenettelyn keventämisestä voi käytännössä olla. Tavoitteena on sujuvoittaa hallinnollisia menettelyjä samalla varmistaen, että toiminnan ympäristön- ja terveydensuojelulle asetetut yleiset tavoitteet saavutetaan.

2. ALUKE-työpaja

2.1 Odotuskeskustelu

Työpajan alussa pidettiin odotuskeskustelu, jossa osallistujat saivat kertoa, mitä he toivoivat työpajalta. Useat osallistujat toivoivat pienten ratojen lupamenettelyn helpottamista ja selkiyttämistä. Tämän katsottiin tuovan hyötyä sekä harrastajille että viranomaisille. Pienten ratojen toivottiin siirtyvän ilmoitus- tai rekisteröintimenettelyyn. Pienten ratojen toiminnan helpottaminen edistäisi esimerkiksi metsästysseurojen ja riistanhoitoyhdistysten toimintaa. Ampumaratojen menettelyjä koskeviin säännöksiin toivottiin myös selkeyttä ja yksinkertaisuutta, jotta kaikilla olisi säännösten sisällöstä sama käsitys.

Odotuskeskustelussa muutama osallistuja myös arvioi nykytilannetta, jossa ongelmaksi koettiin pienille seuroille liian suuret ratojen kunnostusvaateet. Viranomaiset kokivat lupakäsittelyn olevan hankalaa.

Työpajalta toivottiin myös esimerkiksi lisää tietoa lainsäädännöstä ja lupamenettelystä yleensä sekä muiden toimijoiden näkemyksiä. Osallistujista osa halusi myös kuulla ehdotuksia keventämismahdollisuuksista ja lupa- ja ilmoitusmenettelyiden sovittamisesta erillisiin tilanteisiin.

2.2 Ympäristölupamenettely ja ampumaratalupa

Odotuskeskustelun jälkeen Noora Herranen ja Mikko Attila SYKeltä sekä Mika Koponen Poliisihallituksesta esittelivät lupamenettelyä ja lupapäätöksiä.

Noora Herranen esitteli kahta ampumaratoja koskevaa selvitystään. Ensimmäisen selvityksen kohteena olivat ilman ympäristölupaa toimivat ulkoampumaradat. Aineistona käytet-

tiin maakuntaselvityksiä Pohjois-Pohjanmaalta, Lapista ja Kanta-Hämeestä. Yhteensä näissä maakunnissa oli noin 200 rataa, joista 32 rataa toimivat maakuntaselvitysten mukaan ilman ympäristölupaa (ympäristölupaa ei ole tai sitä ei ole vaadittu). Selvityksen tarkoituksena oli saada esimerkkejä siitä, minkälaisiin ratoihin ja millaisin perustein lupamenettelyn keventämistä voitaisiin harkita.

Ilman ympäristölupaa toimivista 32 radasta 1/4 sijaitsi pohjavesialueilla. Suurimmalla osalla radoista laukauksia ammuttiin alle 10 000 vuodessa. Haulikkoammunta oli radoilla yleistä (20 rataa). Ilman ympäristölupaa toimi myös isoja ratoja. Joukossa oli esimerkiksi alueellinen ampumakeskus, jolla ammuttiin vuodessa 300 000 laukausta. Toisaalta aseena oli ainoastaan pienoiskivääri. Mukana oli myös useampi rata, joilla ammuttiin noin 50 000 laukausta ja joilla aseina olivat haulikko ja kivääri tai haulikko ja pienoiskivääri.

Toinen selvitys koski kunnista tänä syksynä saatuja, **voimassa olevia ampumaratojen ympäristölupapäätöksiä**. 50 päätöksestä suurin osa (29) koski sellaisia jo olemassa olevia ratoja, joilla ei ole aiemmin ollut ympäristölupaa, mutta jotka ovat toimineet jo pitkään. 10 päätöksistä koski lupamääräysten tarkistamista. Uusia ratoja koski vain 4 päätöstä. Ympäristölupamenettelyn mahdollisen keventämisen harkinta kannattaisikin tämän perusteella kohdistaa jo olemassa oleviin ratoihin uusien ratojen lisäksi.

50 radasta puolella ammuttiin vuodessa yli 10 000 laukausta ja 14 radalla tätä vähemmän. Pienin laukausmäärä oli 1000 ja suurin 515 000. Lähes joka radalla oli käytössä kaksi tai useampaa eri aselajia. Kivääri oli kaikkein eniten käytetty, mutta haulikko, pistooli (pienoispistooli ja tavallinen pistooli) ja pienoiskivääri olivat myös laajalti käytössä. Pohjavesialueilla sijaitsi 19 rataa. Lisäksi naapurit olivat useimmilla radoilla suhteellisen lähellä, tyypillisesti lähin häiriintyvä kohde oli käytössä oleva loma- tai vakituinen asunto. 21 radalla lähin häiriintyvä kohde sijaitsi alle 500 metriä läheisyydessä. Keskimäärin etäisyys lähimpään naapuriin oli 675 metriä. Lyhimmillään matka oli vain 100 metriä ja pisimmillään 2,5 kilometriä.

Lähes kaikissa lupapäätöksissä oli rajoitettu radan toiminta-aikoja haittojen vähentämiseksi. Usein ampuminen juhlapyhinä oli kielletty. Aikarajoituksista oli muutamissa luvissa annettu mahdollisuus poiketa muutaman kerran vuodessa järjestettävien kilpailujen tai ampumakokeiden takia. Yleisesti ottaen toiminta keskittyi huhtikuun ja lokakuun välille, mutta monessa luvassa toiminta oli sallittu vuoden ympäri.

Mikko Attila esitteli YSL:n mukaisia hyväksymismenettelyitä. Ympäristölupamenettely on luonteeltaan laaja, ennakkollinen hyväksymismenettely. Sen tärkeimpiä piirteitä ovat kuulemismenettely (viranomaiset, haitankärsijät, muut osalliset) ja tapauskohtainen harkinta. Hakemuksen tulee sisältää riittävät tiedot ja menettelyn lopputuloksena annetaan yksityiskohtainen lupapäätös määräyksineen. Kaikilla osapuolilla on mahdollisuus valittaa päätöksestä. Luvan voidaan katsoa olevan myös oikeutus toiminnanharjoittajan toiminnalle.

Ympäristölupamääräysten tarkistamismenettely poistui 1.5.2015, mutta lupaa voidaan tarvittaessa muuttaa (YSL 89 §). Toiminnan olennainen muuttaminen vaatii uuden luvan (YSL 29 §). Luvanvaraiset toiminnot on lueteltu lain liitteessä 1.

YSL:n mukaista ilmoitusmenettelyä käytetään nykyään esimerkiksi aiheutettaessa tilapäistä melua ja ääntä (YSL 118 §). Ilmoitus jätetään toiminnan sijainnista riippuen kunnalle tai ELY-keskukselle viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista, jollei kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä määrätä tätä lyhyemmästä ajasta. Ilmoitusmenettelyä noudatetaan myös muun muassa pilaantuneen maaperän puhdistamisessa (YSL 136 §). Ilmoitusmenettelyihin ei sisälly kuulemista. Niistä annetaan päätös, jossa on tarpeelliset määräykset.

Rekisteröintimenettely puolestaan perustuu toimialakohtaisiin asetuksiin. Rekisteröintimenettely koskee esimerkiksi asfalttiasemia (VNa 846/2012) ja nestemäisten polttoainesten jakeluasemia (VNa 444/2010). Toiminnan on vastattava asetuksen vaatimuksia, se ei saa sijaita pohjavesialueella tai aiheuttaa vesistön pilaantumista. Ilmoitus toiminnan rekisteröimiseksi on jätettävä kunnalle viimeistään 90 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista. Toiminnan voi aloittaa, kun viranomaisen on rekisteröinyt toiminnan tai 90 vuorokautta on kulunut. Rekisteröintimenettelyssä kyse on kirjaamistoimenpiteestä, joten viranomaisen ei voi antaa määräyksiä. Tämä saattaa kasvattaa jälkivalvonnan tarvetta.

Mika Koponen Poliisihallituksesta esitteli lyhyesti uuteen ampumaratalakiin (763/2015) liittyviä ilmoituksia ja lupia. Ilmoituksia oli tähän mennessä tullut hyvin vähän (vain 12), joten ruuhkapiikin odotetaan tulevan vuoden sisällä siirtymäajan puitteissa. Uusia ampumaratalupia oli haettu 7. Luvat painottuivat Etelä-Suomeen. Poliisihallituksen mukaan useita hankkeita on vireillä eli ratoja ollaan perustamassa. Uuden sääntelyn kautta toiminta on monipuolistunut, sillä luvanhaltijoina voi nykyään olla esimerkiksi kunta tai osakeyhtiö. Ampumaratalain luvissa ja ilmoituksissa on havaittu, ettei ampumaradoilta ollut kunnissa aina vaadittu ympäristölupaa.

2.3 Ryhmätyöt

Mitä kokemuksia ympäristölupamenettelyn nykykäytännöistä?

Ryhmätöissä pohdittiin vastauksia työpajassa esitettyihin kysymyksiin. Ensimmäinen pohdittavista kysymyksistä oli ”Mitä kokemuksia ympäristölupamenettelyn nykykäytännöistä?”

Ympäristölupamenettelyä pidettiin yleisesti aikaa vievänä prosessina. Syinä hitaudelle pidettiin tarpeettomien täydennysten ja selvitysten pyytämistä ikään kuin varmuuden vuoksi sekä kuulutusmenettelyä ja sen aikana esitettyjä valituksia. Yhdessä ryhmässä mainittiin, ettei selvityksiä pyydetä kerralla vaan monessa vaiheessa. Lisäksi todettiin, että käsittelyn taso vaihtelee ja käsittely on joissain tapauksissa ollut sujuvaa.

Ympäristölupamenettelyn ongelmaksi koettiin myös suuret ja kohtuuttomat kustannukset. Kustannuksia kerääntyi ympäristöluvan hinnasta sekä vaadituista selvityksistä. Ongelmana oli myös se, etteivät luvanhakijat välttämättä pysty tekemään hakemuksia itse vaan joutuvat turvautumaan asiantuntija-apuun.

Muita esiin tulleita negatiivisia kokemuksia olivat muun muassa hakemusten huono laatu, lupaviranomaisten kokemattomuus sekä ampumarataluvan ja ympäristöluvan yhtäaikainen tarve. Yhdessä ryhmässä mainittiin myös, että naapureiden kuuleminen on joskus liian vähäistä.

Mitä hyötyä ja haittaa lupamenettelyn keventämisestä käytännössä voisi olla?

Toinen pohdittavista asioista oli, mitä hyötyä ja haittaa lupamenettelyn keventämisestä käytännössä voisi olla. Osallistujat jaettiin ryhminä toiminnanharjoittajiin, viranomaisiin ja muihin toimijoihin. Toiminnanharjoittajien näkökulmasta hyötyinä pidettiin ammunnan harjoitusmahdollisuuksien paranemista. Hakemusten vaatima työmäärä vähenisi, kustannukset pienenisivät ja olemassa olevia ratoja ilmoitettaisiin helpommin. Lisäksi rekisteröintimenettelyn tmv. kautta toiminnanharjoittajalle olisi selkeämpää, mitä radalta vaaditaan, toiminta voisi alkaa heti eikä tarpeettomia selvityksiä tehtäisi.

Myös viranomaisia sekä muita toimijoita edustavat ryhmät katsoivat, että käsittelyajat lyhenisivät ja menettely olisi teknisesti kevyt. Sekä viranomaisten että muiden toimijoiden ryhmät pitivät hyvänä puolena tasapuolisen kohtelun ja ennakoitavuuden lisääntymistä. Muiden toimijoiden ryhmässä hyötyinä esitettiin turhien selvitysten väheneminen, kontrolloimattoman ammunnan väheneminen ja menettelyn selkeys. Lisäksi lupamenettelyn keskittämistä pidettiin hyvänä asiana, ja viranomaiseksi ehdotettiin maakuntahallintoa. Tällä tavoin päätökset voisivat olla objektiivisempia eikä niihin liittyisi hankekohtaista intressiä.

Haittoina toiminnanharjoittajat näkivät viranomaisen tuen puuttumisen. Lisäksi valituksia voisi tulla radan rakentamisen jälkeen nykyistä enemmän. Toiminnanharjoittajat pitivät mahdollisena vaarana, että rekisteröimiseen liittyvistä vaatimuksista/kriteeristöä tulee liian tiukka, jolloin menettelyn järjestyminen vaarantuu. Toiminnanharjoittajat myös miettivät, vähenisivätkö valitukset ja kenelle ne tehtäisiin kevyemmässä menettelyssä.

Viranomaisten ryhmässä haittoina nostettiin esiin menettelyn joustamattomuus, osallistumismahdollisuuksien heikkeneminen sekä jälkivalvonnan tarpeen kasvu. Muiden toimijoiden mukaan haittoja olivat paikallisten alueiden huomioimisen ja naapurien vaikuttamismahdollisuuksien heikkeneminen. Kevyemmän menettelyn hyödyllisyys voisi kärsiä, jos rekisteröintimenettelyyn pääsemisen ehdot olisivat liian tiukkoja ja ohjeistus epämääräinen.

Muiden toimijoiden ryhmässä ympäristölupamenettelyn joustavuutta pidettiin hyvänä ja lisäksi tuotiin esiin, että eri menettelyihin kuuluvia komponentteja tulee tarkentaa. Nopean muutoksen aikaansaamista tärkeämpää on saada hyvä muutos.

Keskustelussa tuotiin myös esille, ettei rekisteröintipäätöksestä voi valittaa. Tällöin vireillepano olisi valituskelpoinen päätös. Rekisteröintimenettelyn ongelmana on myös raskas valvonta, joka työllistää sekä viranomaista että toimijaa. Keskustelussa esitettiin myös, että rekisteröintimenettelyssä ympäristö- ja terveyshaittoihin ja -riskeihin liittyvä näyttövelvollisuus pitäisi olla valittajalla, ei toiminnanharjoittajalla.

Tiivistelmä hyödyistä ja haitoista

- Hyödyt
 - harjoitusmahdollisuuksien paraneminen
 - hakemusten vaatiman työmäärä pieneneminen
 - käsittelyaikojen lyheneminen
 - tasapuolisen kohtelun ja ennakoitavuuden lisääntyminen
 - kontrolloimattoman ammunnan väheneminen
 - kustannusten pieneneminen
 - menettely olisi teknisesti kevyt
 - olemassa olevia ratoja ilmoitettaisiin helpommin
 - rekisteröintimenettelyn tmv. kautta toiminnanharjoittajalle olisi selkeämpää, mitä radalta vaaditaan
 - toiminta voisi alkaa heti
 - tarpeettomia selvityksiä ei tehtäisi
 - menettelyn selkeys
 - lupamenettelyn keskittäminen maakuntahallinnolle voisi johtaa objektiivisempiin päätöksiin
- Haitat
 - viranomaisen tuen puuttuminen
 - valituksia voisi tulla radan rakentamisen jälkeen nykyistä enemmän.
 - rekisteröimiseen liittyvistä vaatimuksista/kriteeristöistä voi tulla liian tiukka, jolloin menettelyn järjestyminen vaarantuu
 - menettelyn joustamattomuus
 - osallistumismahdollisuuksien heikkeneminen
 - jälkivalvonnan tarpeen kasvu
 - paikallisten alueiden huomioimisen heikkeneminen
 - naapurien vaikuttamismahdollisuuksien heikkeneminen

Minkätyyppisten ratojen menettelyä voidaan keventää?

Osallistujat jaettiin kuuteen eri ryhmään sattumanvaraisesti. Kaikissa ryhmissä esitettiin, että menettelyn keventäminen voitaisiin kohdentaa aselajin mukaan. Useammassa ryhmässä esitettiin, että keventäminen ei koskisi haulikkoratoja. Keventäminen voisi koskea pienoiskivääriä ja pienoispistoolia. Myös kivääriä ja luotiratoja yleisesti ehdotettiin, jos meluehdot täyttyisivät. Tarkkuutuksen toivottiin siirtyvän kevyemmän menettelyn piiriin. Lisäksi YSL:ään toivottiin yksiselitteistä määritelmää siitä, mikä katsotaan ampumaradaksi.

Haulikkoratojen lisäksi useassa ryhmässä katsottiin, etteivät pohjavesialueilla sijaitsevat radat sopisi kevennettyyn menettelyyn.

Keventäminen voitaisiin myös kohdistaa ratoihin, joilla on käytössä haittoja merkittävästi vähentäviä teknisiä ratkaisuja tai toimintamalleja kuten käytetään äänenvaimentimia ja/tai ammutaan konttiin.

Mahdollisina kriteereinä pidettiin muutamassa ryhmässä myös etäisyyttä asutukseen sekä ympäröivän maankäytön meluisuutta, luotiloukun käyttöä sekä taustavallien suojaamista säältä. Yhdessä ryhmässä ehdotettiin huomioitavan radan koko, pituus ja ampumaetäisyys. Kaiken kaikkiaan melutasoa pidettiin olennaisena tekijänä kevennetyn menettelyn rajaamisen kannalta.

Laukausmäärien huomioon ottamisesta mainittiin useasti. Laukausmääriä ehdotettiin kriteeriksi, mutta toisaalta muissa ryhmissä esitettiin, etteivät pienoiskivääri ja pienoispistooli tarvitse laukausrajaa ja ettei ammunnan määrälle ylipäättään tarvita ylärajaa, jos ongelmia ei ole ilmennyt. Eräessä ryhmässä myös ehdotettiin, että menettely voisi olla vieläkin kevyempi radoilla, joilla ammutaan korkeintaan 5000 laukausta vuodessa. Mallia voisi hakea Ruotsista, missä alle 5000 laukauksen radat ovat hyvin kevyessä menettelyssä.

Lisäksi ehdotettiin, että melun osalta voitaisiin hyödyntää BAT-raportin taulukoiden (esim. 10.1) tietoa, ja että ampumaratojen läheisyydessä oleville kiinteistölle voitaisiin hakea rasiite, joka säilyisi kiinteistön myynnin yhteydessä. Keskustelussa huomautettiin myös, että siirryttäessä kevyempään menettelyyn tulee huomioida ympäristön siivoamiseen velvoittaminen radan käytön lopettamisen jälkeen.

Tiivistelmä kevennysehdoista

- Kevyempään menettelyyn voisivat siirtyä
 - tarkkuutus
 - pienoiskivääri ja pienoispistooli
 - luotiradat, jos täyttävät tietyt meluehdot
 - radat, joilla haittoja vähentäviä teknisiä ratkaisuja/toimintamalleja (esim. äänenvaimentimet, ampuminen konttiin)
 - laukausmäärältään alle 5000 laukauksen radat

- Muita mahdollisia kriteereitä kevennykselle voisivat olla
 - etäisyys asutukseen
 - ympäröivän maankäytön meluisuus
 - luotiloukun käyttö
 - taustavallien suojaaminen säältä
 - radan koko, pituus ja ampumaetäisyys
- Kevennystä ei tulisi kohdistaa
 - haulikkoratoihin
 - pohjavesialueilla sijaitseviin ratoihin

Työpajaan osallistuneet

Nimi		Organisaatio
Attila	Mikko	SYKE
Friman	Hannu	Kouvolan kaupunki
Harjula	Pauli	Ampumaharrastusfoorumi
Herranen	Noora	SYKE
Hänninen	Tapio	Ampumaharrastusfoorumi
Härkönen	Sauli	Ampumaharrastusfoorumi
Järvinen	Kimmo	Ramboll Finland Oy
Karjalainen	Anneli	Ympäristöministeriö
Koponen	Mika	Poliisihallitus
Kumpula	Tiina	Sito Oy
Lainevirta	Markku	Ampumaharrastusfoorumi
Liehu	Saku	Ampumaharrastusfoorumi
Liukkonen-Hämäläinen	Kirsi	Orimattilan kaupunki
Maijanen	Ville	Ampumaharrastusfoorumi
Manninen	Harry	Ampumaharrastusfoorumi
Napari	Tarmo	Suomen ampumahiihtoliitto
Närhi	Ilkka	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Pesonen	Kari	Ampumaharrastusfoorumi
Pukki	Tapio	Suomen ampumahiihtoliitto
Pyy	Outi	SYKE
Riikonen	Janna	Golder Associates Oy
Riissanen	Jorma	Ampumaharrastusfoorumi
Rotko	Pia	SYKE
Serenius	Katariina	Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
Siika	Teemu	FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy
Simenius	Teemu	Ampumaharrastusfoorumi
Sundqvist	Pertti	Suomen luonnonsuojeluliitto
Sääksjärvi	Sami	Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen ympäristösektori
Tikka	Nelli	Kuntaliitto
Tuomainen	Jouko	SYKE

LIITE II: Pohjois-Pohjanmaan, Lapin ja Kanta-Hämeen ilman ympäristölupaa toimivat radat

Taulukko 1. Pohjois-Pohjanmaan ampumaradat, joilta ympäristölupaa ei ole vaadittu.¹

Kunta	Kohteen nimi	Rataluokka	Laukausmäärä	Aselaji	Asukkaita 1 km säteellä	Toiminta-aika	Pohja-vesialue
Alavieska	Lumikurun ampumahiihtostadion	alueellinen ampumakeskus	10 000-100 000	pienoiskivääri	0	klo 10-22	ei
Haapajärvi	Oksavan metsästysseura ry, Oksavan ampumarata	satunnaisesti käytetty	2 600	kaikki	0	maalis-lokakuu klo 8-22	ei
Haapajärvi	Sukkasalmen ampumarata	seudullinen ampumakeskus	48 000	haulikko, kivääri	0	huhti-lokakuu klo 8-20, vilkkainta kesällä	ei
Kuusamo	Kuontilan Metsästysseuran haulikkorata	satunnaisesti käytetty	1 000	haulikko	0	heinä-syyskuu klo 12-20	ei
Kuusamo	Suiningin Metsästysseura ry, Ritakorven haulikkorata	satunnaisesti käytetty	4 000	haulikko	0	touko-syyskuu klo 10-20	ei
Kuusamo	Kaakkois-Kuusamon Metsästysseura ry	satunnaisesti käytetty	300	haulikko	6	heinä-elokuu klo 10-14	ei
Oulu	Sankivaaran ampumarata	alueellinen ampumakeskus	300 000	pienoiskivääri	3	klo 10-20	ei
Oulu	Pyлкönahon urheilukeskus	paikallisrata	5 000-10 000	pienoiskivääri	0	klo 8-18	ei
Pudasjärvi	Sarakylän metsästysseura, Ruovaaran ampumarata	paikallisrata	ei tietoa	ei tietoa	0	kesä-, elo- ja syyskuu klo 10-14	ei
Pudasjärvi	Yli-Siuruan Metsästysseura ry:n ampumarata	paikallisrata	900	kivääri	0	suurin osa käytöstä tammikuussa, käyttöä myös heinä-syyskuussa, klo 10-14 ja 16-18	ei
Pyhäjoki	Pyhäjoen Metsästysseuran ampumarata	paikallisrata	16 000	haulikko, kivääri, pienoiskivääri, pistooli	5	touko-syyskuu klo 10-12 ja 14-20	ei
Pyhäjoki	Korpilannevan ampumarata	paikallisrata	10 500	kaikki	0	touko-syyskuu klo 12-14 ja 16-20	ei
Pyhäjärvi	Kuusenmäen Erä-Veikot ry, Kuusenmäen ampumarata	paikallisrata	15 000	haulikko	24	touko-elokuu klo 18-22	ei
Pyhäjärvi	Pyhäjärven riistanhoitoyhdistyksen ampumarata	paikallisrata	27 500	kaikki	0	klo 10-22, eniten käytössä heinä-syyskuussa	ei
Reisjärvi	Muurasjärven metsästäjät ry, Isonkiven ampumarata	satunnaisesti käytetty	2000	haulikko	0	touko-syyskuu klo 10-16	ei
Siikalatva	Kestilän Eräveikot ry	satunnaisesti käytetty	4 900	kaikki	0	huhti-lokakuu klo 8-20	kyllä
Taivalkoski	Taivalkosken riistanhoitoyhdistys, Repovaaran ampumarata	paikallisrata	3 200	haulikko, kivääri	0	kesä-elokuu klo 10-12 ja 18-20	kyllä

¹ Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan ampumaradat, selvitys maakuntakaavan uudistamista varten 2015.

Taulukko 2. Lapin ampumaradat, joilta ympäristölupaa ei ole vaadittu²

Kunta	Kohteen nimi	Arvioitu rataluokka	Laukausmäärä	Aselaji	Asukkaita 1 km säteellä	Asukkaita 2 km säteellä	Toiminta-ajat	Pohjavesi
Kolari	Naalaston Erä ry:n ampumarata	paikallisrata	alle 10 000	haulikko, kivääri, pienoiskivääri	alle 10	10	kesäkuu-lokakuu klo 12-16, puolet käytöstä heinäkuussa	ei
Pello	Tuomovaaran ampumarata	paikallisrata	alle 10 000	haulikko, kivääri, pistooli	90	202	touko-syyskuu klo 10-20	ei
Ranua	Sapilasvaaran ampumarata	paikallisrata	alle 10 000	kivääri, pienoispistooli	0	11	huhti-syyskuu	kyllä
Rovaniemi	Narkauksen ampumarata	paikallisrata	alle 10 000	haulikko, kivääri, pienoiskivääri	0	0	touko-syyskuu klo 10-14 ja 18-22	kyllä
Rovaniemi	Petäjäisen ampumarata	paikallisrata	7000	kivääri	alle 10	69	huhti, kesä- ja syyskuu klo 8-12 ja 16-20	ei
Rovaniemi	Meltauksen ampumarata	paikallisrata	3000	kivääri	14	43	maalis-huhtikuu, kesäkuu, elo-syyskuu klo 8-14 ja 16-20	kyllä
Savukoski	Savukosken riistanhoitoyhdistyksen ampumarata	paikallisrata	alle 10 000	kivääri	292	463	ei eritelty	kyllä
Sodankylä	Tähtiampujat ry:n ampumarata	alueellinen ampumakeskus	25 000	haulikko	0	0	touko-syyskuu klo 14-22, käyttö vilkkainta heinä-syyskuussa	ei
Tornio	Kalliomaan ampumarata	paikallisrata	1000	haulikko, kivääri, pienoiskivääri, pistooli	0	alle 10	touko-syyskuu klo 10-22	ei

² Lapin liitto, Lapin ampumarataselvitys 2014.

Taulukko 3. Kanta-Hämeen ampumaradat, joilta ympäristölupaa ei ole vaadittu.³

Kunta	Kohteen nimi	Rataluokka	Laukaus- määrä	Aselaji	Lähin asutus (m)	Asukkaita 1 km säteellä	Asukkaita 3 km säteellä	Toiminta-aika	Pohjavesi
Humppila	Siron ampumarata	paikallis- ratakeskus	51 000	haulikko, pienois- kivääri	800	4	150	ei tietoa	ei
Jokioinen	Jokioisten met- sästysseura Kontion ry:n ampumarata	ei tietoa	ei tietoa	kivääri	1000	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa	kyllä
Jokioinen	Jänhijoen metsästyseuran ampumarata	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa	100-200	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa	kyllä
Jokioinen	Kiipun rakki ry:n ampumarata	ei tietoa	50 000	haulikko, pienois- kivääri	200	20	190	haulikko- radalla ti- klo 17.30 alkaen, pienois- hirvirata ilman aika- rajoituksia	ei
Tammela	Letkun erä ry:n ampumarta	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa	alle 100	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa	ei
Tammela	Liesjärven met- sästysseuran ampumarata	ampumarata ei kuulu Suomen ampuma- urheiluliiton rataluokkiin	alle 10 000	haulikko, kivääri, pienois- kivääri	1000	alle 40	ei tietoa	ei tietoa	ei

³ Hämeen liitto, Kanta-Hämeen ampumaratojen kehittämissuunnitelma 2016.

LIITE III: Tiivistelmä ampumaratojen lupaselvityksestä

(Vesala, Risto. *Selvitys ampumaradoille myönnettyistä ympäristöluvista*. SYKE 2010)

Aineisto

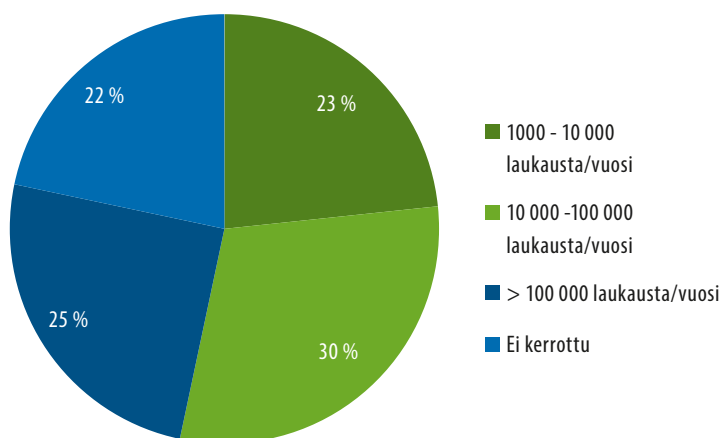
Risto Vesala kokosi vuonna 2010 selvityksen 60 eri ampumarataa koskevista ympäristölupapäätöksistä. Selvityksessä tarkasteltiin muun muassa ratojen laukausmääriä, sijaintia, aselajia ja lupamääräyksiä. Aineiston epävarmuustekijänä on ympäristölupapäätösten ikä, sillä tiedot eivät välttämättä ole enää ajantasaisia.

Päätöksistä 44 oli kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja 16 alueellisten ympäristökeskusten myöntämiä. Selvityksessä lupapäätökset oli valittu siten, että maan eri osat olisivat mahdollisimman tasapuolisesti edustettuina. Myöntämispäivämäärältään vanhin lupa oli vuodelta 2001 ja tuoreimmat vuodelta 2010. Eniten tutkittuja lupia oli vuosilta 2007-2009. Päätökset koskivat pääasiassa jo olemassa olevaa toimintaa. Päätöksistä 49 koski erilaisten yhdistysten, yksityishenkilöiden tai kuntien ylläpitämiä, siviilikäyttöön tarkoitettuja ampumaratoja.

Laukausmäärä

47 lupapäätöksessä (78 % tutkituista luvista) oli ilmoitettu laukausmäärä vuodessa. Suurin laukausmäärä oli 530 000 laukausta ja pienin 1 000 laukausta vuodessa. Toiminnaltaan vähäisiä ratoja oli 14 (laukausmäärä 1 000–10 000/vuosi), keskisuuria 18 (10 000–100 000/vuosi) ja suuria 15 (>100 000/vuosi). Muissa päätöksissä ei ollut ilmoitettu vuodessa ammuttavien laukausten määrää.

Kuva 1. Laukausmäärät vuodessa

Aselaji

28 päätöksistä koski sekä luoti- että haulikkoradan toimintaa. Vain haulikkorataa käsiteltiin 4 päätöksessä. Lupa myönnettiin ainoastaan luotiradoille 28 päätöksessä, joista seitsemässä tapauksessa lupaa oli haettu myös haulikkoradalle, mutta sitä ei myönnetty.

Sijainti

85 % lupapäätöksistä ilmeni etäisyys lähimpään häiriintyvään kohteeseen. Useimmissa tapauksissa lähin kohde oli joko vakituksessa asuinkäytössä tai loma-asuinkäytössä oleva kiinteistö sekä yhdessä tapauksessa koulu. 13 % päätöksistä etäisyyttä ei ollut ilmoitettu. Keskimääräinen etäisyys lähimpään naapuriin oli 660 metriä. Lyhin etäisyys oli 30 metriä ja pisin 3000 metriä.

Ampumaradoista 21 (35 % aineistosta) sijaitsi pohjavesialueella. 36 tapauksessa (60 %) rata sijaitsi pohjavesialueiden ulkopuolella ja kolmesta lupapäätöksestä (5 %) ei käynyt ilmi, sijaitseeko toiminta pohjavesialueella. Pohjavesialueiden ulkopuolella sijaitsevista ampumaradoista 17 tapauksessa kerrottiin etäisyys lähimpään pohjavesialueeseen tai mainittiin, että lähialueella ei ole pohjavesialueita. Lyhyimmillään etäisyys pohjavesialueeseen oli 0 metriä (rata rajautui pohjavesialueeseen) ja pisimmillään 10 kilometriä. Etäisyys lähimpään pohjavedenottamoon oli mainittu kaikkiaan 18 lupapäätöksessä (30 % aineistosta). Ilmoitetut etäisyydet pohjavedenottamoihin vaihtelivat välillä 160–2200 metriä.

Toiminta-aika

Toiminnalle oli useimmiten asetettu aikarajoitukset meluhaittojen vähentämiseksi. 93 % luvista sisälsi aikarajoituksia. Vuorokauden ajan mukaisia rajoitteita oli 56 luvassa. Ammunta-ajat oli tyypillisesti ilmoitettu kellonaikoina päiväkohtaisesti, esimerkiksi *”Ammunta sallittu arkisin (ma-pe) klo 8-20, lauantaisin klo 10-16 ja sunnuntaisin klo 12-18”*. Noin joka toisessa luvassa oli huomioitu juhlapyhät kieltämällä ammunta tai rajoittamalla sitä. Vuodenaikaa koskevat rajoitteet olivat harvinaisempia, niitä määrättiin 18 luvassa. Yleisimmin ammunta oli kielletty talven aikana. Neljässä luvassa ammunta kuitenkin kiellettiin kesälomakauden aikana. Yhdessä luvassa oli määrätty ampumapäivien määrä vuodessa ja kahdessa muussa ammunta oli sallittua vuoden aikana vain lyhyenä ajanjaksona. Viidessä luvassa toiminnalle oli asetettu rajoituksia tiettyinä ajanjaksoina esimerkiksi asekohtaisesti. 37 päätöksessä annettiin mahdollisuus poikkeamiseen. Tyypillisimmin poikkeaminen oli sallittua muun muassa kilpailujen, leirien ja virallisten ampumakokeiden aikana. 14 päätöksessä oli määrätty poikkeamiskertojen enimmäismäärä vuosittain.

LIITE IV: Lupapäätösluettelo

	Kunta	Hakija	Radan nimi	Vuosi	Lupa
1	Asikkala	Asikkalan ampumaseura ry	ei ilmoitettu	2009	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle ¹
2	Enonkoski	Enonkosken riistanhoitoyhdistys ry	Vinniharjun ampumarata	2016	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
3	Hanko	Koverharin Metsästys- ja Ampumaseura ry	Lappohjan ampumarata	2012	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle, jolla on jo ympäristölupa ²
4	Hausjärvi	Hausjärven-Riihimäen riistanhoitoyhdistys, Hausjärven Reservin Upseerit ry, Hausjärven Reserviläiset ry	Kupparilammen ampumarata	2012	lupamääräysten tarkistaminen
5	Hausjärvi	Hyvinkään Metsästys- ja Ampumaseura ry	ei ilmoitettu	2013	lupamääräysten tarkistaminen
6	Hausjärvi	Hausjärven-Riihimäen riistanhoitoyhdistys	Ahjolan ampumarata	2014	lupamääräysten tarkistaminen
7	Hollola	Lahden Metsäveikot ry	ei ilmoitettu	2012	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
8	Hämeenlinna	Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä, Evo	ei ilmoitettu	2004	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
9	Hämeenlinna	Lammin Ampumaseura ry	ei ilmoitettu	2004	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
10	Hämeenlinna	Rengon Ampujat ry	Rengon Ampujat ry:n ampumarata	2005	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
11	Hämeenlinna	Hämeenlinnan Reserviläiset-Aliupseerit ry	ei ilmoitettu	2006	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
12	Hämeenlinna	Ilmoilan Metsästysseura ry	Ilmoilan Metsästysseura ry:n ampumarata	2009	lupamääräysten tarkistaminen
13	Hämeenlinna	Kalvolan Metsästysseura ry	ei ilmoitettu	2010	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
14	Hämeenlinna	Hämeenlinnan Ampumaseura ry	Ahveniston ampumarata	2012	lupamääräysten tarkistaminen
15	Hämeenlinna	Hauhon Metsästysseura ry	Hauhon Metsästysseura ry:n ampumarata	2007 (KHO)	ympäristölupa uudelle radalle

1 Tällä tarkoitetaan lupapäätösluettelossa sellaista olemassa olevaa ampumaratatoimintaa, jolle haetaan ympäristölupaa ensimmäistä kertaa.

2 Toiminnan määräaikainen ympäristölupa oli päätymässä.

	Kunta	Hakija	Radan nimi	Vuosi	Lupa
16	Hämeenlinna	Jukka Seppälä	ei ilmoitettu	2009/ 2011 (VHaO)	lupamääräysten tarkistaminen
17	Jyväskylä	Korpilahden erämiehet ry, Korpilahden reservinupseerit ry ja Korpilahden Seudun reserviläiset ry	Vihtikankaan ampumarata	2008/ 2013 (VHaO)	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
18	Kemi	Kemijärven riistanhoitoyhdistys	Peltojärven ampumarata	2016	lupamääräysten tarkistaminen
19	Keuruu	Keuruun ampumaratayhdistys ry	ei ilmoitettu	2016	kirjallinen lausuma luvan selventämiseksi ³
20	Kitee	Närsäkkälän Erä ry	Närsäkkälän Erä ry:n ampumarata	2004	ympäristölupatarpeen harkinta olemassa olevalle toiminnalle ⁴
21	Kitee	Kesälahden Riistanhoitoyhdistys ry	Kesälahden Riistanhoitoyhdistys ry:n ampumarata	2010	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
22	Kitee	Keski-Karjalan ampumaratayhdistys ry	ei ilmoitettu	2014	ympäristölupa uudelle radalle ⁵
23	Kärkölä	Kärkölän Kisa-Veikot r.y. ja Kärkölän Riistamiehet ry	Järvälän ampumarata	2014	lupamääräysten tarkistaminen
24	Lahti	Lahden Ampumaseura ry	Hälvälän haulikorata	2014/ 2016 (VHaO)	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle, jolla on jo ympäristölupa ⁶
25	Lammi (nyk. Hämeenlinna)	Mommilan erämiehet ry	ei ilmoitettu	2004	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
26	Laukaa	Valkolan Jahti ry	ei ilmoitettu	2009	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
27	Leppävirta	Hällinmäen Metsästäjät ry	ei ilmoitettu	2014	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle, jolla on jo ympäristölupa ⁷
28	Leppävirta	Leppävirta-Varkaus riistanhoitoyhdistys	ei ilmoitettu	2015	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle, jolla on jo ympäristölupa ⁸
29	Leppävirta	Jäppilän riistanhoitoyhdistys	Kuvajaniemen ampumarata	2016	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle

3 Lupa oltiin siirtämässä uudelle toimijalle.

4 Ympäristöluvalla ei katsottu olevan tarvetta.

5 Lisäksi 2016 tehtiin päätös ympäristöluvan muuttamisesta koskien mm. maa-ainesjätettä.

6 Toiminnan määräaikainen ympäristölupa oli päättymässä.

7 Toistaiseksi voimassa olevaa ympäristölupaa haettiin määräaikaisen tilalle.

8 Toimintaan tehtiin muutoksia.

	Kunta	Hakija	Radan nimi	Vuosi	Lupa
30	Leppävirta	Pieksämäen Riistanhoitoyhdistys	Olkokankaan hirvirata	2016	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
31	Leppävirta	Pieksämäen Seudun Ampumajat r.y.	Olkokankaan luotiaserata	2016	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
32	Lestijärvi	Lestijärven Metsästysyhdistys	ei ilmoitettu	2004	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
33	Merijärvi	Merijärven Metsästäjät ry	ei ilmoitettu	2004	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
34	Orivesi	Oriveden Reservinaliupseerit ry, Oriveden Reserviupseerikerho ry, Oriveden Ampujat ry ja Oriveden Ponnistus ry	ei ilmoitettu	2001	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
35	Orivesi	Hirsilän Riistamiehet ry	ei ilmoitettu	2002	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
36	Orivesi	Oriveden Ampujat ry, Oriveden Reservinupseerit ry, Oriveden Reservinaliupseerit ry ja Oriveden Metsästysseura ry	Oriveden ampumarata	2006/ 2007	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle ja lupamääräysten muuttaminen
37	Outokumpu	Outokummun Riistanhoitoyhdistys	Salmijärven ampumarata	2014	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
38	Parainen	Pargas Jaktvårdsförening	ei ilmoitettu	2015	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
39	Parainen	Houtskärs Jakt- och skytteförening r.f.	Houtskärs Jakt- och skytteförenings skjutbana	2016	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
40	Peruspalvelukuntayhtymä Selänne	Haapajärven Ampumaseura ry	ei ilmoitettu	2013	ympäristölupa uudelle radalle
41	Pomarkku	Pomarkun metsästysseura ry	Pomarkun metsästysseura ry:n ampumarata	2007	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
42	Pyhäjoki	Pyhäjoen Metsästysseura ry	ei ilmoitettu	2015	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
43	Riihimäki	Riihimäen vankila	Riihimäen vankilan ampumarata	2015	lupamääräysten tarkistaminen
44	Ruovesi	Ruoveden Reserviupseerikerho ry	ei ilmoitettu	2013	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
45	Siuntio	Sjundeå jaktvårdsförening rf	ei ilmoitettu	2007	ympäristölupa uudelle radalle

AMPUMARATOJEN LUVANVARAISUUDEN KEVENTÄMISMAHDOLLISUUKSISTA

	Kunta	Hakija	Radan nimi	Vuosi	Lupa
46	Sysmä	Sysmän riistanhoitoyhdistys ry	Nuoramoisten ampumarata	2012	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
47	Tampere	Teiskon riistanhoitoyhdistys	Velaatan ampumarata	2005	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
48	Tampere	Pohjois-Hämeen Ampujat ry	Pohjois-Hämeen Ampujat ry:n ampumarata	2013	lupamääräysten tarkistaminen
49	Uurainen	Ala-Keiteleen riistanhoitoyhdistys ja Uuraisten riistanhoitoyhdistys	Paukkulan ampumarata	2011	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle
50	Ylä-Savon SOTE- kuntayhtymä	Kalliosuon Erämiehet ry	Iskolan ampumarata	2011/2013 (KHO)	ympäristölupa olemassa olevalle toiminnalle

Ympäristönsuojelulain uudistamishankkeen yhtenä tavoitteena oli tarkastella ympäristönsuojelulain mukaisten luvanvaraisten laitosten luetteloa, tehdä ehdotuksia toimintojen luvanvaraisuusrajojen nostamisesta, siirtämisestä kevennettyyn menettelyyn sekä tehdä tarvittaessa ehdotuksia muiksi toimenpiteiksi ja uusiksi säännösehdoiksi, joita voitaisiin käyttää luvanvaraisuuden ja rekisteröimisen sijaan toimintojen ennakkolisessa ympäristövalvonnassa. Ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa edellytetään ulkona sijaitsevilta ampumaradoilta, joita on noin 500 kappaletta. Uudistamishankkeen kolmannessa vaiheessa ehdotettiin selvitettäväksi, voidaanko joidenkin ampumaratojen luvanvaraisuuden kynnystä muuttaa laukaussuureksi, sijaintipaikan (etäisyys haittavaikutuksille alttiisiin kohteisiin) tai aselajin mukaan.

Hankkeessa selvitettiin, voitaisiinko joidenkin ampumaratojen luvanvaraisuus siirtää hallinnollisesti kevennettyyn menettelyyn sekä millaiset muut keventämis- ja sujuvoittamismahdollisuudet olisivat mahdollisia. Selvityksessä tarkasteltiin viittä keventämisvaihtoehtoa, joita olivat nykyinen lupajärjestelmä sujuvoitettuna, rekisteröintimenettely, uusi ilmoitusmenettely, BAT-raportin mukaisten ratojen siirtäminen kevyempään menettelyyn sekä eräiden ympäristövaikutuksiltaan vähäisten ratojen poistaminen kokonaan ennakkollisten hyväksymismenettelyjen piiristä.

Selvityksen mukaan kevyemmän menettelyn piiriin voisivat kuulua pääsääntöisesti ympäristövaikutuksiltaan vähäiset ampumaradat kuten tarkkuutuspaikat, yksittäisten ampumakilpailujen järjestäminen ja pienoiskivääreille ja pienoispistooleille tarkoitetut radat, joissa laukaussuure on enintään 10 000 laukausta vuodessa.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment